

Quicksan Flora en fauna

Mr. De la Courtstraat 15 en Postels Huufke 2 te Vessem



Quickscan Flora en fauna Mr. de la Courtstraat 15 en Postels Huufke 2 te Vessem

Status:

Concept

In opdracht van:

Gemeente Eersel
Dijk 15
5521 AW Eersel

Contactpersoon:

Mevrouw C. van de Krieken- Kok
Afdeling Ontwikkeling Team Ruimte

Uitgevoerd door:

Lomans Ecoworks
Boerenkamplaan 75
5712 AB Someren

Veldwerk

M. Lomans en Q. Sanders

Rapportage

M. Lomans

Projectnr: 1919

Datum: 22-08-2019

Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde regelgeving ten aanzien van de huidige natuurwetgeving. Het onderzoek betreft een momentopname en geeft een inschatting van de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor beschermde soorten. Het incidenteel voorkomen van beschermde soorten is echter nooit met zekerheid te voorspellen. Lomans Ecoworks accepteert daarom op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Lomans Ecoworks uitgevoerde onderzoek neemt.

Inhoud

1. INLEIDING	3
1.1 Aanleiding en doel.....	3
2. BESCHRIJVING PLANGEBIED	4
2.1 Ligging en beschrijving plangebied.....	4
2.2 Huidig gebruik en beoogde ontwikkeling.....	5
2.3 Foto- impressie plangebied.....	6
3. WERKWIJZE	9
4. NATUURBESCHERMING IN NEDERLAND	10
4.1 Soortenbescherming.....	10
4.2 Gebiedsbescherming.....	13
4.3 Bescherming van houtopstanden.....	14
5. SOORTENBESCHERMING	15
5.1 Flora.....	15
5.2 Vogels.....	15
5.3 Landzoogdieren.....	19
5.4 Vleermuizen.....	20
5.5 Ongewervelden.....	22
5.6 Vissen, reptielen en amfibieën.....	23
6. GEBIEDSBESCHERMING	24
6.1 Natura 2000.....	24
6.2 Natuurnetwerk Brabant/ Ecologische hoofdstructuur.....	25
6.3 Houtopstanden.....	26
7. SAMENVATTING EN CONCLUSIE	27
8. AANBEVELINGEN	31
9. GERAADPLEEGDE BRONNEN	32

Bijlage 1. Beschermde soorten Vogelrichtlijn

Bijlage 2. Beschermde soorten Habitatrichtlijn

Bijlage 3. Beschermde soorten Provincie Noord- Brabant, 'Andere soorten'

Bijlage 4. Vrijgestelde soorten

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding en doel

De gemeente Eersel en een bouw- en ontwikkelingsbedrijf zijn voornemens tot herontwikkeling van de locaties Mr. De la Courtstraat 15 en Postels Huufke 15 te Vessem. Om de beoogde ontwikkeling mogelijk te maken dient het geldende bestemmingsplan te worden herzien. In dit kader is door Lomans Ecoworks reeds in 2015 een Quicksan Flora en fauna uitgevoerd. Door wijzigingen in de natuurwetgeving en mogelijke planvorming is actualisatie van de quickscan noodzakelijk. Lomans Ecoworks heeft van de gemeente Eersel opdracht gekregen om de actualisatie van de quickscan uit te voeren.

Middels deze quickscan worden aanwezige beschermde natuurwaarden in beeld gebracht en de mogelijke effecten op de beoogde herontwikkeling.

Het doel van dit onderzoek is het vaststellen/uitsluiten van aanwezigheid van beschermde soorten die zijn opgenomen in paragraaf 3.1, 3.2 en 3.3 van de Wet natuurbescherming. En op welke wijze en in welke mate de beoogde ontwikkeling effect kan hebben op het (mogelijk) voorkomen van beschermde soorten. Aanvullend wordt bepaald of ontwikkelingen effect hebben op beschermde natuurwaarden van nabijgelegen Natura 2000- gebieden, gebieden die behoren tot het Natuurnetwerk Nederland en houtopstanden die op basis van de Wet natuurbescherming zijn beschermd.

Indien de beoogde ontwikkeling kan leiden tot negatieve effecten, leidt de quickscan tot aanbeveling voor vervolgstappen om te voorkomen dat verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming worden overtreden.

2. BESCHRIJVING PLANGEBIED

2.1 Ligging en beschrijving plangebied

Het plangebied Mr. De la Courtstraat 15 en Postels Huufke 2 ligt tegen de zuidostrand van kern Vessem, gemeente Eersel. Ten noordoosten grenst het plangebied aan de weg Maaskant, aan de oostzijde bevinden zich agrarische percelen. Aan de zuidzijde ligt de Mr. De la Courtstraat met laanbomenstructuur, en ten westen en noordwesten wordt de begrenzing gevormd door de weg Postels Huufke en tegenoverliggende groene woonwijk met dezelfde naam.

Op de locatie Mr. de la Courtstraat 15 is een glastuinbouwbedrijf t.b.v. de bloementeel gevestigd. Daarnaast is er een bedrijfswoning, een bijgebouw en een bedrijfsgebouw aanwezig. Er is opgaand groen in de vorm van groepje hoge Amerikaanse en zomereiken in de zuidwesthoek en een solitaire boom nabij het woonhuis. Rondom het kassencomplex is geen opgaand groen aanwezig.

Op de locatie Postels Huufke 2-4 is een rundveehouderij gevestigd. De bebouwing bestaat uit een bedrijfswoning en een drietal stallen, een kleine noodwoning en een kippenschuurtje. De gebouwen zijn allen in zeer vervallen staat, echter de bedrijfswoning en de bedrijfsgebouwen vertegenwoordigen hoge cultuurhistorische waarden. De locatie oogt erg groen en rommelig.

Verspreid over het erf staan boomgroepjes en solitaire bomen en struiken met soorten als Amerikaanse eik, zomereik, walnoot, hazelaar en een aantal zeer oude vlierbessen en perenbomen. Op diverse plekken liggen hopen puin, takkenstapels, gestapeld hout en stenen, en er staan oude landbouwmachines. Ten oosten en noorden van de bedrijfsgebouwen liggen door rundvee begraasde weilanden en een klein bosje met volwassen hoge zomereik- en Amerikaanse eiken. Het graslandperceel in de noordoosthoek is van het type productiegrasland.



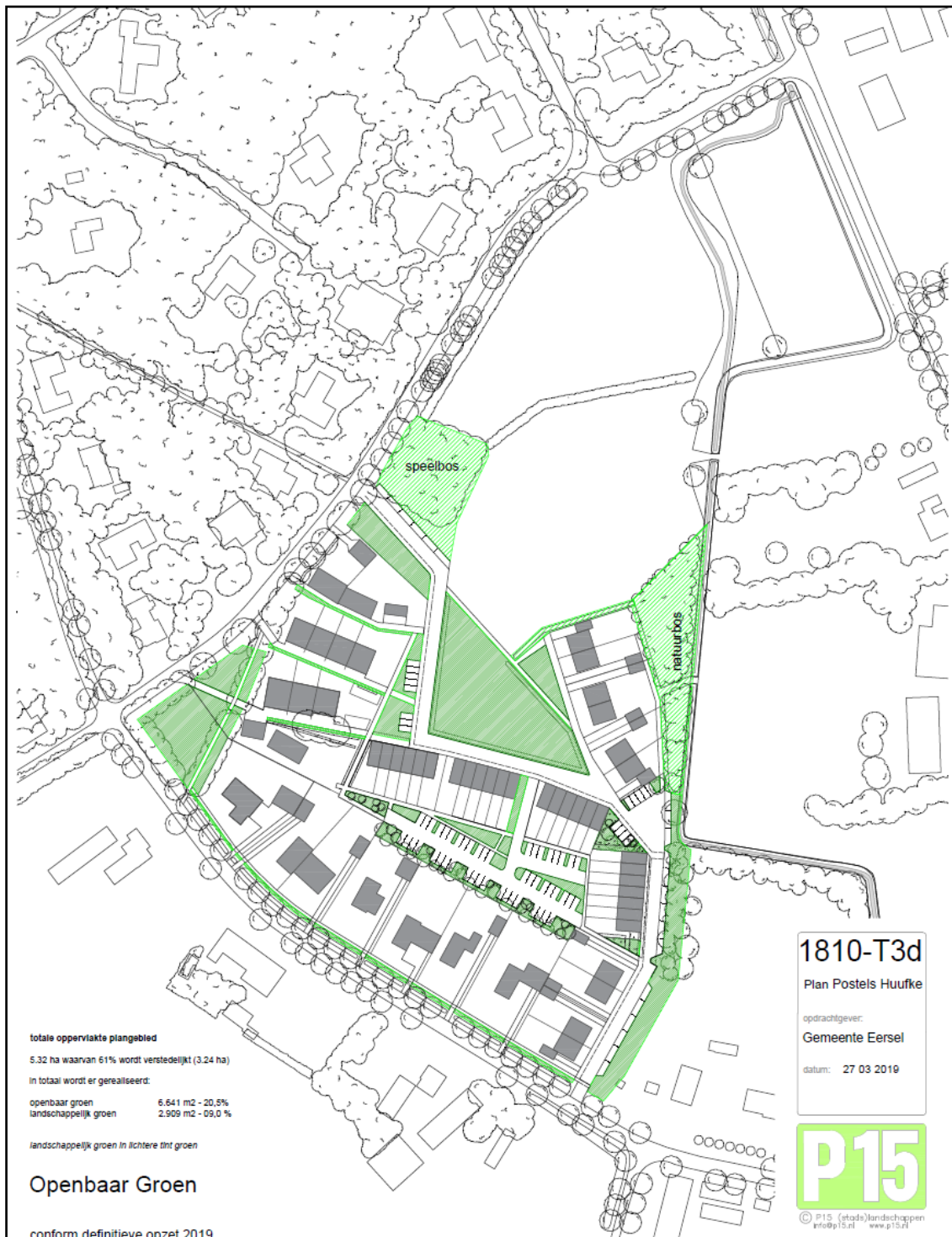
Figuur 1. Globale begrenzing plangebied Mr. de la Courtstraat 15 en Postels Huufke 2 (geel), en ligging in de omgeving. Bron: Google Earth.

2.2 Huidig gebruik en beoogde ontwikkeling

Momenteel is de bloemenkwekerij aan de Mr. de la Courtstraat nog in bedrijf.

Op de locatie Postels Huufke worden de weilanden begraasd door jongvee, en in delen van de vervallen stallen wordt nog vee ondergebracht. De kleine noodwoning is bewoond.

De beoogde ontwikkeling betreft de herontwikkeling van het plangebied van agrarisch naar een woningbouwlocatie.



Figuur 2. Inrichtingsschets nieuwe situatie plangebied. Deze kan nog worden gewijzigd.

Bron: Gemeente Eersel.

Het kassencomplex aan de Mr. de la Courtstraat wordt gesaneerd, de huidige bedrijfswoning en het bijgebouw blijft gehandhaafd. De historische boerderij en stallen aan het Postels Huufke zullen als voorbeeld worden gebruikt in het nieuwe plan om woningen in dezelfde stijl te realiseren. Het nieuwe plan wordt ruim voorzien van openbaar groen. Het noordelijke deel wordt landschappelijk ingepast en aangevuld met streekeigen groen. Daarbij worden lijnvormige groene landschapsstructuren toegevoegd, er komt een speelbos en een natuurbos. De zijtak van de waterloop Hazeloop wordt meanderend doorgetrokken in het plangebied.

2.3 Foto- impressie plangebied



Zicht op het plangebied vanuit noord en kijkrichting noordoost, de Maaskant.



Indruk van de omgeving Postels Huufke en de kruising Postels Huufke/ Mr. de la Courtstraat.



Het te slopen kassencomplex aan de Mr. de la Courtstraat, kijkrichting west en kijkrichting oost.



De bedrijfswoning aan de Mr. de la Courtstraat 15 en het te slopen bedrijfsgebouw.



Het eikenbosje aan het Postels Huufke en zicht op de bebouwing van Postels Huufke nr. 2.



Kijkje op het erf van Postels Huufke nr. 2 en de te slopen bebouwing.



Zicht op de voormalige bedrijfswoning en de potstal.



Zicht op het achtererf en de één van de historisch waardevolle stallen.

3. WERKWIJZE

Bronnenonderzoek

In het kader van de quickscan heeft een bronnenonderzoek plaatsgevonden, waarbij is gekeken naar mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten in het plangebied en directe omgeving en gebiedsgerichte bescherming.

Voor het soortenonderzoek is gebruikgemaakt van actuele verspreidingsgegevens uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF), diverse verspreidingsatlassen, kennisdocumenten en 'expert judgement'. Voor de gebiedsgerichte bescherming is onderzoek uitgevoerd naar aanwezigheid van relevante natuurterreinen in de omgeving. (Natura 2000-gebieden) en het Natuurnetwerk Nederland (EHS) in de nabijheid van het plangebied zijn onderzocht. Daarvoor is o.a. gebruik gemaakt van de website van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en die van de provincie Noord- Brabant.

Veldbezoek

Er heeft een veldbezoek plaatsgevonden op 2 augustus in de voormiddag. Het weer was zwaarbewolkt met een zwakke noordwestenwind bij een temperatuur van 18°C. Daarbij zijn de aanwezige biotopen in het plangebied en directe omgeving opgenomen. Aan de hand van de aanwezige biotopen kan worden bepaald of er mogelijk beschermde soorten voorkomen. Naast de biotopen zijn directe en indirecte aanwijzingen opgenomen, die kunnen duiden op het voorkomen van beschermde soorten. Behalve het fysiek aantreffen van exemplaren van soorten is er ook gelet op bijv. hollen, uitwerpselen, prooiresten, braakballen vraat-, loop- en veegsporen. Deze waarnemingen zijn bij de beoordeling betrokken. De aanwezige biotopen zijn vergeleken met de habitateisen van beschermde planten- en diersoorten. Op basis van deze vergelijking is beoordeeld welke van deze soorten in het plangebied kunnen voorkomen.

Opmerking:

De quickscan flora en fauna is een toets van de ecologische potenties van de plangebied en directe omgeving en betreft geen volwaardig specifiek soortenonderzoek. Er zijn in dit onderzoek geen inventarisaties uitgevoerd van soorten en soortgroepen. Een ecologische inventarisatie bestaat uit meerdere veldbezoeken gedurende de voor de soortgroep meest gunstige periode van het jaar.

4. NATUURBESCHERMING IN NEDERLAND

Op 1 januari 2017 is de nieuwe Wet Natuurbescherming van kracht geworden. Deze wet vervangt 3 wetten: de Natuurbeschermingswet 1998, de Boswet en de Flora- en faunawet.

De Wet natuurbescherming staat in het teken van verbinding tussen ecologie en economie en bescherming van natuur. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden gedaan aan beschermde dieren of planten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan.

Zowel in de voorgaande als nieuwe wetgeving zijn de nationale natuurwetgeving en internationale richtlijnen en verdragen verankerd, zoals Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn, Wetland-Convention, Conventie van Bern, Cites en Verdrag van Ramsar.

De wet is opgesplitst in Soortenbescherming en Gebiedsbescherming.

4.1 SOORTENBESCHERMING

Beschermingsniveaus

De Wet natuurbescherming kent drie categorieën beschermde soorten:

1. Alle van nature in Europa in het wild levende vogels worden beschermd volgens het beschermingsregime van de **Vogelrichtlijn**.
2. Soorten worden Europees beschermd op grond van de **Habitatrichtlijn**, het verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn. In de bijlagen van de Verdragen van Bern en Bonn worden ook vogels genoemd.
3. Het derde beschermingsregime betreft: '**Andere soorten**,' waaronder soorten vallen die vanuit nationaal oogpunt beschermd zijn.

Het zwaarst beschermingsregime gelden voor de Europees beschermde soorten welke vallen onder de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn en worden hier als strikt beschermd aangeduid. Voor nationaal beschermde soorten 'Andere soorten' geldt een zwakker beschermingsregime en kan per provincie en per soort vrijstelling verleend worden voor ingrepen die betreffen ruimtelijke ontwikkeling en bestendig beheer en onderhoud.

Van de soorten die worden beschermd onder de Vogelrichtlijn is geen limitatieve lijst beschikbaar. Het gaat om ca. 700 soorten die van nature op het grondgebied van de Europese unie voorkomen. In de praktijk betreft het alle soorten die in Nederland als broedvogel, standvogel, wintergast of doortrekker aanwezig kunnen zijn, in totaal ca. 290 soorten. (met uitzondering van exoten die hier ook kunnen broeden). Op alle vogels is het beschermingsregime van § 3.1 van de Wet natuurbescherming van toepassing.

De Europees beschermde soorten bestaan uit soorten van de Habitatrichtlijn bijlage IV onderdeel a inclusief het verdrag van Bern bijlage II en het verdrag van Bonn bijlage I, voor zover hun natuurlijke verspreidingsgebied zich in Nederland bevindt. Op deze soorten (zie bijlage 2) is het beschermingsregime van § 3.2 van de Wet natuurbescherming van toepassing.

De 'andere' nationale soorten staan vermeld in een bijlage van de wet die hoort bij artikel 3.10 en 3.11. Op deze bijlage staan soorten uit de soortgroepen zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten. Het betreft een limitatieve lijst. Op deze soorten (zie bijlage 3), is het beschermingsregime van § 3.3 van de Wet natuurbescherming van toepassing.

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1 Wnb	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2 Wnb	Beschermingsregime andere soorten § 3.3 Wnb
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	Art 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen	Niet van toepassing
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun Natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen

Tabel 1. Overzicht beschermingsregime met verbodsbepalingen Wet natuurbescherming.

Jaarrond beschermde verblijfplaatsen

Naast soorten beschermt de Wet Natuurbescherming ook verblijfplaatsen die als 'vast' kunnen worden aangemerkt. Deze bescherming geldt alleen de vaste verblijfplaatsen van vogels en zoogdieren. (zie bijlage 1 en 2) Een vaste verblijfplek betreft een verblijfplek waar een dier regelmatig terugkeert en niet slechts eenmalig voor een specifieke functie gebruikt wordt, zoals de nesten van de meeste vogels. Ook hier zijn er verschillende gradaties in beschermingsniveau, afhankelijk hoe kwetsbaar de instandhouding van de soort is in relatie tot gebruik van de vaste verblijfplek. In samenhang met de verblijfplek wordt ook de leefomgeving beschermd zover voor deze van belang is om het functioneren van de verblijfplek mogelijk te maken.

Ontheffingsplicht en vrijstelling

Onder de Wet natuurbescherming is niet altijd een ontheffing nodig bij handelingen met gevolgen voor beschermde plant- en diersoorten. Vaak kunnen maatregelen getroffen worden zodat verbodsbepalingen niet worden overtreden, zoals de werkzaamheden uitvoeren buiten de kwetsbare periode, het aanpassen van de werkvolgorde of de werkzaamheden faseren in ruimte en tijd. In sommige gevallen kan er gebruik gemaakt worden van vrijstelling. Een vrijstelling is een uitzondering op een wettelijk verbod, die wordt vastgelegd voor een van te voren bepaalde categorie van gevallen. Een toegepaste vorm van vrijstelling is onder meer door het werken met een door het ministerie van EZ goedgekeurde gedragscode, door middel van een Programmatische Aanpak of via een provinciale verordening.

Toetsing

Elke categorie beschermde soorten kent zijn eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffing van de verboden.

Voor de drie categorieën beschermde soorten moeten de effecten op populatieniveau worden getoetst. Daarbij dient de staat van instandhouding van de gehele populatie in aanmerking genomen te worden.

Een ontheffingsaanvraag wordt o.a. beoordeeld op de volgende punten:

- aanwezigheid van aanvaardbare alternatieve mogelijkheden
- aanwezigheid van een wettelijk belang
- de staat van instandhouding van de soort en behoud van functionaliteit van de verblijfplek.

Het wettelijk belang betreft, afhankelijk van de status van de soort, een Nationaal wettelijk belang (Vrijstellingsbesluit) of een Europees wettelijk belang (Habitatrichtlijn of Vogelrichtlijn). Deze wettelijke belangen hebben o.a. betrekking op de openbare veiligheid, volksgezondheid, veiligheid luchtvaart en bescherming van flora en fauna.

Zorgplicht

De wet erkent de intrinsieke waarde van in het wild levende dieren.

Dit is de waarde die de plant of dier in zichzelf heeft. De waarde die wordt gehecht aan kwaliteiten van een soort, ongeacht de waarde die soort heeft voor mensen.

Artikel 1.11 van de Wnb stelt dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. De zorg houdt in ieder geval in dat eenieder die weet of kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd om zodoende die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken. De zorgplicht geldt altijd, en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend.

Rode lijsten

Rode lijsten geven een overzicht van soorten die uit Nederland zijn verdwenen of duidelijk achteruit zijn gegaan. Rode lijsten hebben een signaleringfunctie en geen juridische status. Plaatsing op de lijst betekent daarom niet automatisch dat de soort beschermd is. Daarvoor is opname van de soort nodig onder de Wet natuurbescherming. De Rode lijsten zijn richtinggevend voor toekomstig beleid. Van overheden en terreinbeherende organisaties wordt verwacht dat zij bij beleid en beheer rekening houden met de Rode lijsten.

4.2 GEBIEDSBESCHERMING

De gebiedsbescherming onderscheidt twee typen beschermde natuurgebieden

- Gebieden die op Europees niveau beschermd zijn en aangewezen zijn in het kader van de Habitatrichtlijn (HR), Vogelrichtlijn (VR) en Verdrag van Ramsar (wetlands) en vallen onder de noemer Natura 2000- gebieden.
- Planologisch beschermde natuurgebieden en verbidingsstructuren die op landelijke basis zijn ingesteld en vallen onder het Natuurnetwerk Nederland (EHS). In de provincie Noord-Brabant geheten; Natuurnetwerk Brabant (NNB).

Natura 2000

Natura 2000- gebieden betreffen gebieden van grote ecologische waarde. In Nederland zijn 164 Natura 2000- gebieden aangewezen. Per Natura 2000- gebied zijn instandhoudingsdoelen voor soorten en vegetatietypen opgesteld. Iedereen die vermoedt, of kan weten dat zijn handelen of nalaten, gelet op de instandhoudingsdoelen, nadelige gevolgen voor een Natura 2000- gebied kan hebben, is verplicht deze handelingen achterwege te laten of te beperken. Uitgezonderd zijn activiteiten binnen Natura 2000- gebied die uitgevoerd worden in het kader van vastgelegde beheersplannen ten behoeve van Natura 2000- doelen. Een ontheffing wordt alleen verleend indien er geen reële alternatieven zijn, de staat van instandhouding van soorten niet in gevaar komt en er sprake is van een groot openbaar belang, dat o.a. de volksgezondheid en openbare veiligheid kan betreffen. De ontheffingsverlening gaat veelal gepaard onder strikte voorwaarden en beperkingen en er is altijd sprake van een compensatieplicht.

Natuurnetwerk Nederland

De natuurgebieden die vallen onder het Natuurnetwerk Nederland vormen door hun onderlinge verbindingen een samenhangend ecologisch netwerk. Het Natuurnetwerk Nederland is de opvolging van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) waarvan de naam de EHS nog in de wetgeving verankerd is. De beleidsmatige bescherming van het Natuurnetwerk Nederland is vastgelegd in de Verordening Ruimte 2014. In de provincie Noord-Brabant (Natuurnetwerk Brabant) bestaat het Natuurnetwerk Nederland uit de Rijks EHS en de provinciale EHS. In de Verordening ruimte wordt echter geen onderscheid gemaakt tussen de Rijks- en de provinciale EHS.

Provincies kunnen zelf bepalen welke gebieden beschermd worden via het provinciaal beleid. De provincie voegt dan gebieden toe aan het Natuurnetwerk Nederland of wijst ze aan als bijzonder provinciaal natuurgebied of – landschap. De wezenlijke kenmerken en waarden van het Natuurnetwerk Nederland mogen niet door een ingreep worden aangetast. Alle mogelijke effecten van een voorgenomen ingreep moeten daarop dan ook worden getoetst. De bescherming van NNN-gebieden verloopt via het ruimtelijk ordeningsrecht Barro (bestemmingsplannen) en niet via natuurwetgeving.

4.3 BESCHERMING VAN HOUTOPSTANDEN

Bos valt onder de Wet natuurbescherming als het gaat om beplantingen van bomen groter dan 10 are of als het een rijbeplanting betreft, uit meer dan 20 bomen bestaat. Alleen als bos buiten de bebouwde kom ligt, valt het onder de Wet natuurbescherming. De gemeente kan voor de Wet natuurbescherming een andere 'bebouwde kom Wet natuurbescherming' vaststellen dan de bebouwde kom volgens de Wegenverkeerswet. Bomen op erven en tuinen en een rij wilgen of populieren op of langs landbouwgronden zijn uitgezonderd van de meldingsplicht. Verder is in de Wet natuurbescherming ruimte gecreëerd voor vellen voor de productie van hout als biomassa. Populieren, wilgen, essen of elzen die zijn bedoeld voor de productie als biomassa zijn uitgezonderd van de meld- en herplantplicht indien tenminste een keer per tien jaar wordt geoogst, de beplanting na 1 januari 2013 is aangelegd en aan een aantal beplantingseisen is voldaan. Ook kerstbomen die niet ouder zijn dan twintig jaar, kweekgoed, fruitbomen en windschermen om boomgaarden zijn uitgezonderd. De uitzondering van de oude Boswet voor Italiaanse populieren, linden, paardenkastanjes en treurwilgen gaat onder de Wet natuurbescherming niet meer op.

De belangrijkste elementen m.b.t. de bescherming van houtopstanden zijn de meldingsplicht, de herplantplicht en het kapverbod. De provincies bepalen welke gegevens bij een melding moeten worden aangeleverd.

Meldingsplicht

Wanneer een boseigenaar voornemens is om een houtopstand die onder de Wet Natuurbescherming valt, te gaan vellen dan moet hij dit voornemen minstens een maand van tevoren melden bij Gedeputeerde Staten van de betreffende provincie. (art. 4.2 Wnb).

Herplantplicht

De eigenaar van grond waarop een houtopstand is geveld, of op andere wijze teniet is gegaan, is verplicht binnen drie jaar te herplanten. (art. 4.2 Wnb). Het is niet van belang hoe het bos is ontstaan of in welke staat het verkeerde. Wanneer de herplant niet aanslaat, moet binnen drie jaar daarna de herplant worden vervangen. Er geldt een algehele vrijstelling voor houtopstanden die gekapt worden in het kader van natuurbeheer en natuurbehoud.

Kapverbod

In uitzonderingsgevallen kunnen Gedeputeerde Staten een kapverbod opleggen wanneer het natuur- of landschapsschoon ernstig in gevaar is. In de praktijk gebeurt dat slecht af en toe, zoals in gevallen waarbij het om zeer oude bomen of buitengewoon waardevolle boomgemeenschappen gaat.

5. SOORTENBESCHERMING

De aangetroffen soorten en het mogelijk voorkomen van beschermde soorten in het plangebied wordt beschreven. Actuele waarnemingen uit de Nationale Databank Flora en Fauna worden hierbij betrokken. Per soortgroep wordt beschreven welke soorten er zijn waargenomen tijdens veldbezoek, welke soorten voorkomen in de omgeving, welke soorten worden verwacht in het plangebied, en welke effecten (mogelijk) aan de orde zijn.

5.1 FLORA

Voorkomen

Het plangebied bestaat voornamelijk uit bemeste agrarische percelen. Op de locatie Mr. de la Courtstraat is het erf verhard, en in het gazon en de siertuin rondom worden geen beschermde planten verwacht. Rondom het kassencomplex was nauwelijks plantengroei aanwezig door het gebruik van herbicide. Op de locatie Postels Huufke is de oprit en het erf tussen de bedrijfsgebouwen grotendeels verhard met betonklinkers waar plaatselijk ruigtekruiden en grassen tussen groeien. Tijdens het veldbezoek zijn soorten aangetroffen als kleine brandnetel, streepzaad, harig knopkruid, paardenbloem, groene naalदार, gestreepte witbol en plaatselijk opslag van esdoorn, oosterse karmozijnbes en reuzenbalsemien. In 2015 werden op een vochtige noordelijke stalmuur exemplaren van tongvaren en muurvaren aangetroffen. Op deze muur werden geen varens terug gevonden. Volgens gegevens uit de Nationale Databank Flora en Fauna komt binnen een afstand van 1 kilometer van het plangebied de beschermde drijvende waterweegbree (*Luronium natans*) voor. Deze waterplant komt voor in zwakgebufferde wateren zoals de middenloop van de Kleine Beerze. Gezien de aangetroffen biotopen worden geen plantensoorten verwacht die op de lijsten vermeld staan van de strikt beschermde plantensoorten van de Habitatrichtlijn en provinciaal beschermde soorten. Voor dergelijke soorten, die veelal specifieke eisen stellen aan hun leefomgeving, ontbreken geschikte biotopen in het plangebied.

Conclusie

In het plangebied zijn geen beschermde plantensoorten aanwezig en worden gezien de aanwezige biotopen ook niet verwacht.

5.2 VOGELS

In de Wet natuurbescherming worden alle broedende vogels strikt beschermd op grond van de Vogelrichtlijn. De Wet natuurbescherming kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval aanwezig is. Van een aantal vogelsoorten worden de nesten ook buiten het broedseizoen beschermd. De zogenaamde 'Jaarrond beschermde verblijfplaatsen' (zie bijlage 1). Als deze nesten door een ruimtelijke ontwikkeling verdwijnen, kan afhankelijk van de soort die het nest gebruikt, een ontheffingsaanvraag noodzakelijk zijn.

Categorie 1-4 vaste verblijfplaatsen in bomen

Voorkomen

Volgens bronnen uit het NDFF komen binnen een afstand van 1 kilometer komen vogels voor met vaste verblijfplaatsen in bomen als buizerd, havik, wespendif, boomvalk en sperwer. Buizerd en havik broeden in allerlei bosgebieden in combinatie met open landschap waar voldoende voedsel voorhanden is. De wespendif vindt zijn broedbiotoop in gemengd bosgebied en is

afhankelijk van vrij levende bijen- wespenvolken en van kikkers, als bijen ontbreken. Het leefgebied van de boomvalk bevindt zich in allerlei bostypes in de omgeving van heiden en hoogveen daar waar veel libellen voorkomen (voornaamste prooi).

Het kleine hoge eikenbosjes in de westzijde van het plangebied en het groepje eiken nabij de kruising van de Mr. de la Courtstraat/ Postels Huufke zijn gecontroleerd op de aanwezigheid van beschermde nesten van soorten als buizerd of havik. Er zijn geen nesten aangetroffen, rond deze plekken is ook sprake van veel menselijke verstoring. Ook in de dichte struiken nabij de stallen aan Postels Huufke zijn geen jaarrond beschermde nesten (van bijv. sperwer) waargenomen. In het plangebied zijn geen vaste verblijfplaatsen van categorie 1-4 vogels in bomen aangetroffen.

Categorie 1-4 vaste verblijfplaatsen in gebouwen

Voorkomen

Volgens gegevens uit het NDFF komen binnen één kilometer afstand van het plangebied gierzwaluw, huismus en steenuil voor. Gierzwaluwen nestelen in bebouwing met hoge steile (pannen) daken met geschikte vrije invliegopeningen. In principe zou het dak van de bedrijfswoning aan de Mr. de la Courtstraat geschikt zijn. Op het dak liggen alle pannen netjes aaneengesloten zonder spleten of scheefliggende exemplaren. Ook zijn geen geschikte holtes of spleten die toegang bieden onder het dak of dakrand.

Huisemus

Voor de huismus zijn geschikte biotopen aanwezig. Tijdens het veldbezoek zijn geen huismussen waargenomen. Ook zijn in de te slopen bebouwing op beide locaties geen indicaties voor nestplekken gevonden zoals uitstekende veertjes, droge grasje of uitwerpselen onder een waarschijnlijke nestplaats. Mogelijk nestelen huismussen onder de dakpannen van het woonhuis op de Mr. de la Courtstraat. De woning en het bijgebouw blijven in het nieuwe plan ongewijzigd gehandhaafd. Ook het groen in de directe omgeving ten westen van het woonhuis blijft intact. Daarmee blijft de functionaliteit van mogelijk huismussenleefgebied behouden.

Steenuil

Op beide locaties is rond de bebouwing gelet op sporen van aanwezigheid van de steenuil zoals een nestplek of sporen van een roestplek zoals veertjes of braakballen. Er zijn geen aanwijzingen dat de steenuil vaste verblijfplaatsen heeft in het plangebied. Grote delen van het plangebied zijn wel geschikt als foerageergebied voor de steenuil.

Kerkuil

Onder het half ingestorte dak van de koeienstal werden op de zolder braakballen en krijtsporen van kerkuil aangetroffen. Zeer waarschijnlijk betreft dit een roestplaats van een kerkuil. De kerkuil heeft een groot territorium met behalve nestplaatsen ook overige rust- en verblijfplaatsen. Ze wisselt regelmatig tussen deze plekken die wel honderden meters uit elkaar kunnen liggen.



Figuur 3. en 4. Krijtsporen en braakballen van kerkuil op de zolder.

Met de beoogde herontwikkeling wordt de stal gesloopt en verdwijnt een roestplaats van de kerkuil. Afhankelijk van de mate van gebruik, en het aantal alternatieven in de omgeving, kan een roestplaats gelden als een essentieel onderdeel van het leefgebied, en daarmee als jaarrond beschermd aangemerkt worden.

Er is contact opgenomen met de plaatselijke uilenwerkgroep. De lokale uilenbeschermers kennen als geen ander de situatie ter plaatse door de jaarlijkse monitoring van de kerkuil. In de omgeving van het plangebied bevinden zich diverse broed- en rustlocaties van de kerkuil. Ook hangt er een kerkuilenkast die (nog) niet in gebruik is. Op basis van mededelingen van de lokale kerkuilendeskundige blijkt dat er voldoende alternatieve rust/roestplaatsen voor de kerkuil in de omgeving aanwezig.

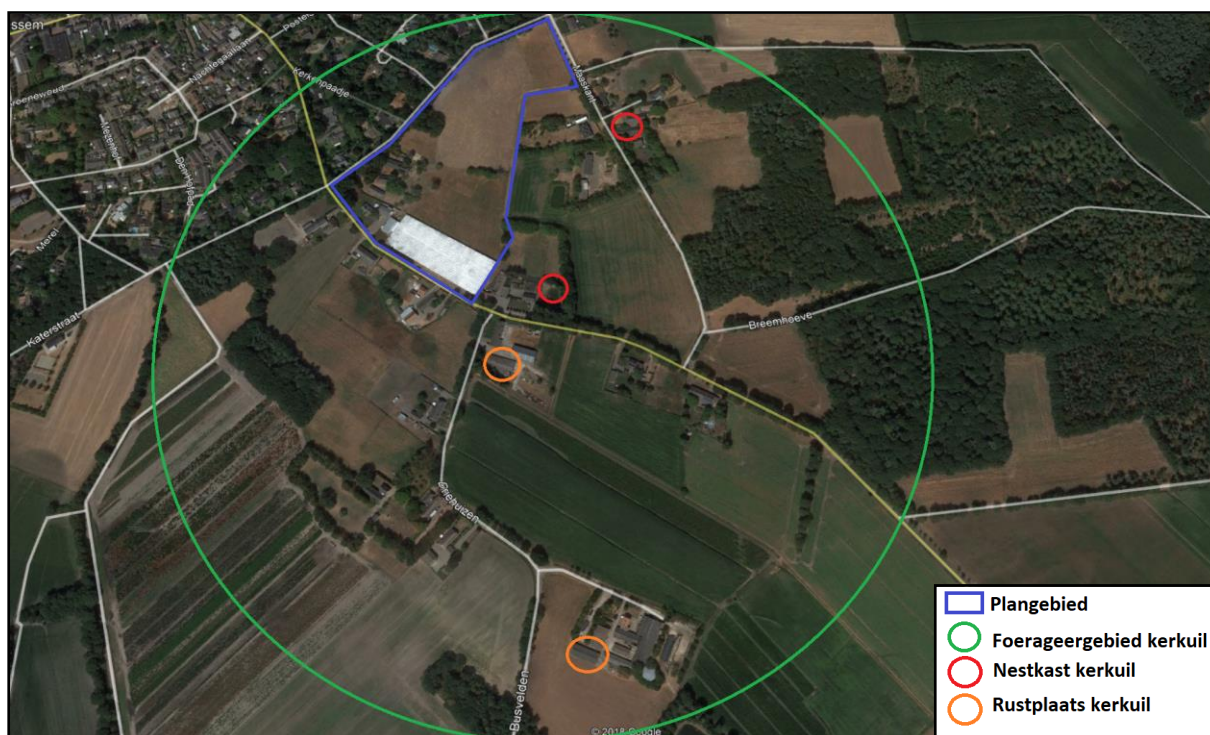


Fig. 5. Overzicht functioneel leefgebied van de kerkuil.

Foerageergebied

In de huidige situatie vormt het plangebied en directe omgeving bijzonder geschikt foerageergebied voor de kerkuil. Met de beoogde ontwikkeling verdwijnt een deel van het foerageergebied.

In het nieuwe plan worden landschapselementen toegevoegd te versterking van de kerkuilenbiotoop, deze worden aangevuld met adviezen voor verbetering van voedselmogelijkheden.

Vaste rust- en verblijfplaatsen categorie 5

Categorie 5- soorten zijn alleen jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Categorie 5- soorten betreft voornamelijk hollenbroeders die afhankelijk zijn boomholtes en enkele vogels die grote nesten bouwen als ekster en zwarte kraai. Tijdens het veldbezoek zijn uit deze categorie soorten waargenomen als grote bonte specht, boomklever, boomkruiper, koolmees en pimpelmees. Mogelijk verdwijnt nestgelegenheid met de beoogde herontwikkeling. Echter het gaat hier om algemeen voorkomende soorten, die ook in de directe bosrijke omgeving van aangrenzende woonwijk voldoende broedgelegenheid vinden.

Overige Vogelrichtlijnsoorten

Het plangebied biedt broedgelegenheid voor overige algemene vogelrichtlijnsoorten waarvan het nest alleen gedurende de broedperiode beschermd is. Op een balk onder het half ingestorte dak van de koeienstal werd een nest aangetroffen van zeer waarschijnlijk een kauw. Een ongebruikelijke nestplek voor deze doorgaans holenbroeder. In het kippenstalletje zonder dak werd een oud merelnest aangetroffen. Tijdens het veldbezoek werden merel, vink, en foeragerende houtduiven waargenomen uit deze categorie. Ook worden soorten als heggenmus, roodborst, zanglijster en winterkoning verwacht.

Conclusie

Jaarrond beschermde verblijfplaatsen in bomen

In het plangebied zijn geen jaarrond beschermde verblijfplaatsen in bomen aangetroffen. De meeste bomen worden zo mogelijk ingepast in het nieuwe plan.

Jaarrond beschermde verblijfplaatsen in gebouwen

Op de zolder van de te slopen koeienstal is een rustplaats van een kerkuil aangetroffen. Met de beoogde herontwikkeling gaat de rustplaats verloren. In de directe omgeving van het plangebied bevinden zich diverse broed- en vaste rustlocaties van kerkuilen. De lokale kerkuilendeskundige dhr. Noud Janssen heeft aangegeven dat voldoende alternatieve rustplaatsen in de directe omgeving aanwezig zijn. Met de beoogde ontwikkeling verdwijnt een deel van het huidige foerageergebied binnen het plangebied. Het is noodzakelijk om in de nieuwe situatie maatregelen te nemen ter verbetering van foerageermogelijkheden voor de kerkuil.

In het nieuwe woningbouwplan zullen landschappelijke elementen worden aangebracht ter verbetering van de ruimtelijke kwaliteit van het landschap. Deze zullen bijdragen aan de versterking van de kerkuilenbiotoop (en de steenuilenbiotoop) door de aanplant van diverse groenstructuren, het doortrekken van de Hazenloop, en de aanleg van een boomgaardje, kruidenrijk grasland en extensieve weilanden. Van belang is dat er zoveel mogelijk inheemse soorten groen wordt aangeplant, en er goed leefgebied voor muizen ontstaat (het hoofdvoedsel van kerkuil), en er ook voldoende uitkijkposten voorhanden zijn. Zie ook onder Aanbevelingen blz.30.

Vaste rust- en verblijfplaatsen categorie 5

Uit deze categorie werden diverse vogels gespot tijdens het veldbezoek. Mogelijk verdwijnt broedgelegenheid met de beoogde herontwikkeling. Echter het gaat hier om algemeen voorkomende soorten, die ook in de directe bosrijke omgeving van aangrenzende woonwijk voldoende broedgelegenheid vinden.

Overige vogelrichtlijnsoorten

De broed- en foerageergelegenheid voor een groot aantal algemene bos- en struweelvogels blijft gehandhaafd in de nieuwe situatie.

Met betrekking tot de geplande werkzaamheden dient te worden voorkomen dat broedende vogels worden verstoord in het plangebied en directe omgeving. De werkzaamheden dienen buiten het broedseizoen te worden uitgevoerd, (globaal van half maart – half juli), of wanneer vooraf door een terzake deskundige is vastgesteld dat geen broedende vogels aanwezig zijn. Op deze wijze worden negatieve effecten ten aanzien van broedende vogels voorkomen.

5.3 LANDZOOGDIEREN

Voorkomen

Jaarrond beschermde verblijfplaatsen

Volgens bronnenonderzoek komt eekhoorn en de steenmarter (§ 3.3 Wnb) voor binnen een straal van 1 kilometer van het plangebied. Het plangebied met diverse voedselbomen vormt geschikt foerageergebied voor de eekhoorn. Volgens de bewoner worden regelmatig eekhoorns gezien. Er is gelet op aanwezigheid van eekhoornnesten in bomen. Er zijn geen eekhoornnesten aangetroffen. Een aantal voedselbomen blijft gehandhaafd in het nieuwe plan. In de directe omgeving van de groene woonwijk 'Postels Huufke' ten noordwesten is voldoende alternatief foerageergebied van goede kwaliteit voor de eekhoorn.

Steenmarter

Op de zolder van de half ingestorte koeienstal zijn op zeker 6 plekken hoopjes uitwerpselen van de steenmarter aangetroffen. Sommigen waren redelijk vers (nat), en andere oud en droog. Gezien het aantal en de grootte van de latrines kan worden aangenomen dat de steenmarter regelmatig verblijft op de zolder.



Figuur 6, 7, 8. Hoopjes uitwerpselen van steenmarter op de zolder.

De steenmarter is een solitair levend dier met een eigen territorium. De steenmarter heeft een groot leefgebied met daarbinnen vaak tientallen verblijfplaatsen die wisselend gebruikt worden. Hiervan zijn enkelen van groter belang omdat deze gebruikt worden als nestplek en/ of voedselopslag. Ook is niet uitgesloten dat zich vaste rust- en verblijfplaatsen (voortplantingsplaatsen) kunnen bevinden onder één van de hopen puin, steenhopen en takkenhopen die zich op het donkere en stille erf bevinden. Vaste rust- en verblijfplaatsen van de steenmarter zijn beschermd op basis van art. 3.10 'andere soorten' van de Wet natuurbescherming. Het is o.a. verboden om steenmarters opzettelijk te doden, verwonden, of hun vaste verblijfplaats te vernietigen. Een nader onderzoek naar de verblijfsfuncties van de steenmarter in het plangebied wordt aanbevolen.

Kleine marterachtigen

Kleine marterachtigen zoals hermelijn, bunzing en wezel zijn in de provincies Noord- Brabant en Noord- Holland vanaf 1 oktober 2017 beschermd (§ 3.3 Wnb).

Volgens gegevens uit het NDFF zijn in de directe omgeving van het plangebied geen waarnemingen bekend van kleine marterachtigen.

Kleine marterachtigen verplaatsen zich vooral via lijnvormige landschapselementen zoals hagen die tot aan de grond komen (geen opgesnoeide hagen) of greppels, en vinden er hun voedsel.

Landschapselementen in een geschikt habitat voor kleine marterachtigen zijn o.a. struwelen, hoge graslandvegetatie, houtstapels, holle bomen, houtwallen, takkenrillen of stapels stenen of puin. Voor de bunzing is water in de nabijheid van belang.

Het plangebied vormt bij uitstek geschikt habitat voor bunzing, wezel en hermelijn. Er zijn droge greppels en lijnvormige structuurrijke groenstructuren om zich ongezien te verplaatsen. In delen van

de aangrenzende weilanden aan het Postels Huufke zijn hoge graslandvegetaties en konijnenholen aanwezig. Rondom de bebouwing aan het Postels Huufke is het donker en er is weinig menselijke activiteit. Op het erf bevinden zich hopen puin, betonnen buizen, stapels steen, stapels (snoei)hout en planken, holle afgebroken stammen en brede spleten in de oude vlierstruiken.

Het is niet uit te sluiten dat (delen van) het plangebied essentieel leefgebied vormen voor kleine marterachtigen. (schuilgelegenheid, dekking of een voortplantingsplaats). Een nader onderzoek naar gebruik van het plangebied door kleine marterachtigen volgens de 'Handreiking kleine marters in relatie tot soortenbescherming, S. Bouwens 2017' wordt aanbevolen.

Overige verblijfplaatsen

Tijdens het veldbezoek zijn sporen graafsporen en uitwerpselen van konijn waargenomen. Verder worden nog enkele zoogdieren verwacht die gebruik maken van het plangebied zoals egel en een aantal algemene muizensoorten welke behoren tot de categorie 'Vrijgestelde soorten'. Bij een ruimtelijke ontwikkeling betekent dit dat rust- of verblijfplaatsen verwijderd mogen worden, wanneer geen andere bevredigende oplossing bestaat. Maar de zorgplicht geldt natuurlijk altijd.

Conclusie

Steenmarter

Op de zolder boven de koeienstal zijn een aantal latrines van de steenmarter aangetroffen. Gezien het aantal de grootte van de latrines kan worden aangenomen dat de steenmarter regelmatig verblijft op de zolder. Met de sloop van de stal gaat een vaste rust- verblijfplaats van de steenmarter verloren. Ook de aanwezigheid van een voortplantingsplaats kan niet uitgesloten worden. Een nader onderzoek naar verblijfsfuncties voor de steenmarter wordt aanbevolen.

Kleine marterachtigen

Het plangebied vormt geschikt leefgebied voor kleine marterachtigen als bunzing, wezel en hermelijn. Mogelijk gaan vaste rust- en voortplantingsplaatsen verloren met de beoogde herontwikkeling. Een nader onderzoek naar functies voor kleine marterachtigen volgens de 'Handreiking kleine marters in relatie tot soortenbescherming' wordt aanbevolen.

Overige verblijfplaatsen

Het plangebied vormt geschikt habitat voor een aantal landzoogdieren waarvoor een vrijstelling geldt bij ruimtelijke ontwikkeling. Echter de zorgplicht is wel altijd van kracht.

5.4 VLEERMUIZEN

Alle in Nederland voorkomende vleermuizen zijn strikt beschermd. Alle vleermuizen staan vermeld in de Europese Habitatrichtlijn (§ 3.2 Wnb).

Dit betekent dat ze beschermd zijn tegen verstoring van vaste rust- en verblijfplaatsen. Onder deze vaste rust- en verblijfplaatsen wordt verstaan: 'het gehele systeem waarvan een populatie gebruik maakt tijdens de jaarcyclus van de soort'. Dit houdt in dat niet alleen verblijfplaatsen, maar ook belangrijke verbindingen hiertussen (vlieg- en foerageerroutes) beschermd zijn.

Voorkomen

Volgens het cursusdictaat 'Vleermuizen en planologie', (Limpens *et al* 2014), kunnen in dit deel van het land o.a. de volgende soorten voorkomen: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis, en watervleermuis.

Belangrijke vliegroutes en foerageergebied

Vleermuizen oriënteren zich op lijnvormige elementen in het landschap zoals bomenlanen, kanalen of houtwallen, om zich te verplaatsen van verblijfplaats naar foerageergebieden.

In het plangebied zelf zijn geen aaneengesloten lijnvormige groenstructuren die mogelijk dienstdoen als belangrijke vliegroute voor vleermuizen. De laanbomenstructuur langs van de Mr. de la Courtstraat en de bosrand van de groene woonwijk Postels Huufke ten noordoosten zullen door vleermuizen worden benut als vlieg- en foerageerroute.

De planlocatie biedt foerageergelegenheid van goede kwaliteit voor vleermuizen. De foerageerfunctie voor vleermuizen kan tijdelijk verminderen tijdens de bouwwerkzaamheden. Er zijn dan voldoende alternatieven van uitstekende kwaliteit en kwantiteit in de aangrenzende groene, bosrijke woonwijk. Met de inpassing van landschappelijk en openbaar groen in het nieuwe plan (bij voorkeur met zoveel mogelijk inheemse soorten) zullen foerageermogelijkheden voor vleermuizen versterkt worden. Tijdens de werkzaamheden dient lichtverstoring te worden voorkomen, in het nieuwe plan moet verlichting zoveel mogelijk worden beperkt tot het meest noodzakelijke. Zie onder 'Aanbevelingen' blz. 30

Verblijfplaatsen

Er zijn vleermuizen die in bomen hun verblijfplaatsen onderhouden en soorten die in gebouwen verblijven. De bomen in het plangebied zijn gecontroleerd op holtes, rottingsgaten, spleten en loshangende schors waarin zich mogelijk vleermuisverblijfplaatsen kunnen bevinden. Er zijn enkele volwassen eiken op het erf van Postels Huufke met rottingsgaten en spleten ontstaan door aanrijdingen met landbouwverkeer. Deze zitten zodanig laag, dat deze niet geschikt zijn voor vleermuizen om in te vliegen. Ook de oude, gespleten vlieren bieden geen geschikte verblijfplaatsen. Mr. de la Courtstraat

De te slopen lage werkschuur/ kantine aangrenzend aan het te slopen kassencomplex aan de Mr. de la Courtstraat is opgetrokken uit baksteen spouwmuur zonder open stootvoegen. De dakbedekking bestaat uit golfplaten met isolatiepanelen. Vleermuisverblijfplaatsen in de werkschuur zijn redelijkerwijs uit te sluiten. Het woonhuis met pannendak is geschikt als vleermuisverblijfplaats. Het woonhuis blijft in de huidige vorm gehandhaafd in het nieuwe plan. Ook het bijgebouw aangrenzend aan het woonhuis blijft gehandhaafd.

Postels Huufke

De bebouwing op het Postels Huufke is deels ingestort of staat op instorten. De historische gebouwen zijn opgetrokken uit enkelsteens muren, de meeste pannendaken zijn in de loop van de jaren vervangen door golfplaten op de panlatten te plaatsen. Isolatie ontbreekt. Weer en wind heeft vrij spel in de gebouwen door gaten en spleten in het dak en de muren en ontbrekende ruiten in de ramen. Gezien de klimatologische omstandigheden in de bebouwing zijn deze ongeschikt bevonden als vleermuisverblijfplaatsen. Er zijn geen gebufferde plekken met een stabiel klimaat waar zich vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen kunnen bevinden. (Mogelijk maken vleermuizen in de zomerperiode tijdelijk gebruik van de ruimtes achter de luiken van de bedrijfswoning). De aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen voor vleermuizen in het plangebied kan redelijkerwijs worden uitgesloten.

Conclusie

Belangrijke vliegroutes en foerageergebied

In de directe omgeving van het plangebied bevinden zich lijnvormige aaneengesloten groenstructuren die mogelijk een belangrijke vliegroute vormen voor vleermuizen. Met de beoogde ontwikkeling zal de foerageerhabitat tijdelijk verminderen. Het merendeel van de groenstructuren blijft gehandhaafd en wordt versterkt in het nieuwe woningbouwplan door landschappelijke inpassing. De voorgenomen plannen zullen geen aantasting vormen van belangrijk foerageergebied. Ook in de directe omgeving is voldoende foerageerhabitat van goede kwaliteit aanwezig. Tijdens de werkzaamheden dient lichtverstoring te worden voorkomen, in het nieuwe plan moet verlichting zoveel mogelijk worden beperkt tot het meest noodzakelijke. Zie onder 'Aanbevelingen' blz. 30.

Verblijfplaatsen

Door het ontbreken van geschikte holtebomen zijn geen vleermuisverblijfplaatsen in bomen aanwezig. Vaste rust- en verblijfplaatsen voor vleermuizen in de te slopen bebouwing kunnen worden uitgesloten door de gebruikte materialen, de bouwstijl en de bouwvallige staat. Negatieve effecten op vleermuizen zijn niet aan de orde.

5.5 ONGEWERVELDEN

Voorkomen

Libellen en dagvlinders

Tijdens het veldbezoek zijn geen libellen en vlinders waargenomen. In de omgeving op een afstand van 1-5 km van het plangebied zijn waarnemingen bekend van de beschermde macronachtvlinder teunisbloempijlstaart (§ 3.2 Wnb). Deze nachtvlinder is recent bezig met een opmars en komt voornamelijk voor langs bosranden met wilgenroosje en teunisbloem (waardplanten).

Verder zijn waarnemingen bekend van beschermde dagvlinders en libellen op een afstand van meer dan 5 kilometer van het plangebied als iepenpage, veldparelmoervlinder en gaffellibel en gevlekte witsnuitlibel. Geschikt leefgebied voor genoemde soorten als locaties met volgroeide iepen, kruidenrijke, schrale graslanden en beken met een rijke begroeiing zijn niet aanwezig in het plangebied en directe omgeving.

Geschikte biotopen met waardplanten voor beschermde dagvlinders komen niet voor in het plangebied. Er worden enkel algemene soorten verwacht zoals boomblauwtje, dagpauwoog of citroenvlinder. Beschermde libellen worden eveneens niet verwacht door het ontbreken van geschikt voortplantingswater.

Overige soorten ongewervelden

Overige beschermde soorten insecten, hout- en waterkevers zoals vliegend hert, vermiljoenkever of gestreepte waterroofkever zijn afhankelijk van bijzondere habitattypen als oude (eiken)bossen met boomholtes en rottend hout, of onvervuilde, voedselarme wateren met specifieke vegetaties. Deze biotopen zijn niet aanwezig in het plangebied en de directe omgeving.

Ook voor soorten als Europese rivierkreeft en platte schijfhoorn is in het plangebied geen geschikt habitat aanwezig en zijn ook geen waarnemingen bekend in de omgeving.

Conclusie

Tijdens het veldbezoek zijn geen vlinders en libellen waargenomen. In het plangebied en directe omgeving zijn geen biotopen aanwezig die geschikt leefgebied vormen voor beschermde dagvlinders en libellen. Het voorkomen van beschermde dagvlinders en libellen kan uitgesloten worden. Ook voor overige soorten ongewervelden zoals beschermde kevers, kreeften of slakken vormt het plangebied geen geschikt habitat. Het plangebied biedt uitsluitend leefgebied voor algemene vlinder- en (zwervende) libellensoorten en overige algemene soorten ongewervelden.

5.6 VISSSEN, REPTIELEN EN AMFIBIEËN

Voorkomen

Vissen

In het plangebied is geen oppervlaktewater aanwezig, het voorkomen van (beschermde) vissen kan worden uitgesloten.

Reptielen

Binnen een afstand van één kilometer van het plangebied zijn waarnemingen bekend van hazelworm en de levendbarende hagedis (§ 3.3 Wnb). In het plangebied ontbreken heidevegetaties en structuurrijke schrale graslanden die geschikt leefgebied vormen voor genoemde beschermde reptielen.

Amfibieën

Uit gegevens van de NDFF blijkt dat de vinpootsalamander en de Alpenwatersalamander (§ 3.3 Wnb) voorkomen binnen een straal van 1 kilometer van het plangebied. In de directe omgeving ten zuidoosten van het plangebied bevindt zich een poel/vijver. De vinpootsalamander is een cultuur mijdende soort die nauwelijks voorkomt in agrarisch gebied, steden en dorpen, heeft een kleine actieradius en is meer gebonden aan heidebiotopen met zure wateren. De Alpenwatersalamander is een weinig kritische soort. Het is niet uit te sluiten dat de Alpenwatersalamander voortplantingswater vindt in de poel, en het nabijgelegen plangebied benut als land/ overwinteringshabitat. Ze overwinteren bijv. onder platte stenen, steenhoopjes tussen wortels van bomen, onder houtstapels, afvalhopen of in muizenholletjes. De kans is reëel dat de Alpenwatersalamander overwintert in het plangebied. Met name op het Postels Huufke zijn legio mogelijkheden tot overwintering. Er dienen maatregelen te worden genomen ter voorkoming van vernielen van rustplaatsen, of het verwonden of doden van Alpenwatersalamanders.

Conclusie

Vissen

In het plangebied ontbreekt oppervlaktewater en daarmee ontbreken (beschermde) vissoorten

Reptielen

Geschikte biotopen voor reptielen ontbreken in het plangebied.

Amfibieën

Het is niet uit te sluiten dat de Alpenwatersalamander overwintert in het plangebied. Met de opruim- en graafwerkzaamheden kunnen Alpenwatersalamanders worden verwond of gedood wat kan leiden tot overtreding van verbodsbepalingen uit de Wnb. Dit dient te worden voorkomen. De Alpenwatersalamander is een soort van Tabel 2 van de voormalige Flora - en faunawet. Onder de Wet natuurbescherming mag voor deze soorten gebruik gemaakt worden van een goedgekeurde Gedragscode. In dit geval kan gewerkt worden volgens de Gedragscode Flora en fauna voor ruimtelijke ontwikkeling van de Vereniging Stadswerk Nederland. Bij het verwijderen van puin- steen- en takkenhopen en graafwerkzaamheden op de locatie Postels Huufke dient zorgvuldig te worden gewerkt. De opruim- en graafwerkzaamheden moeten plaats vinden buiten de kwetsbare overwinteringsperiode van de Alpenwatersalamander. De overwinteringsperiode duurt van 1 november tot 15 maart.

Overige soorten

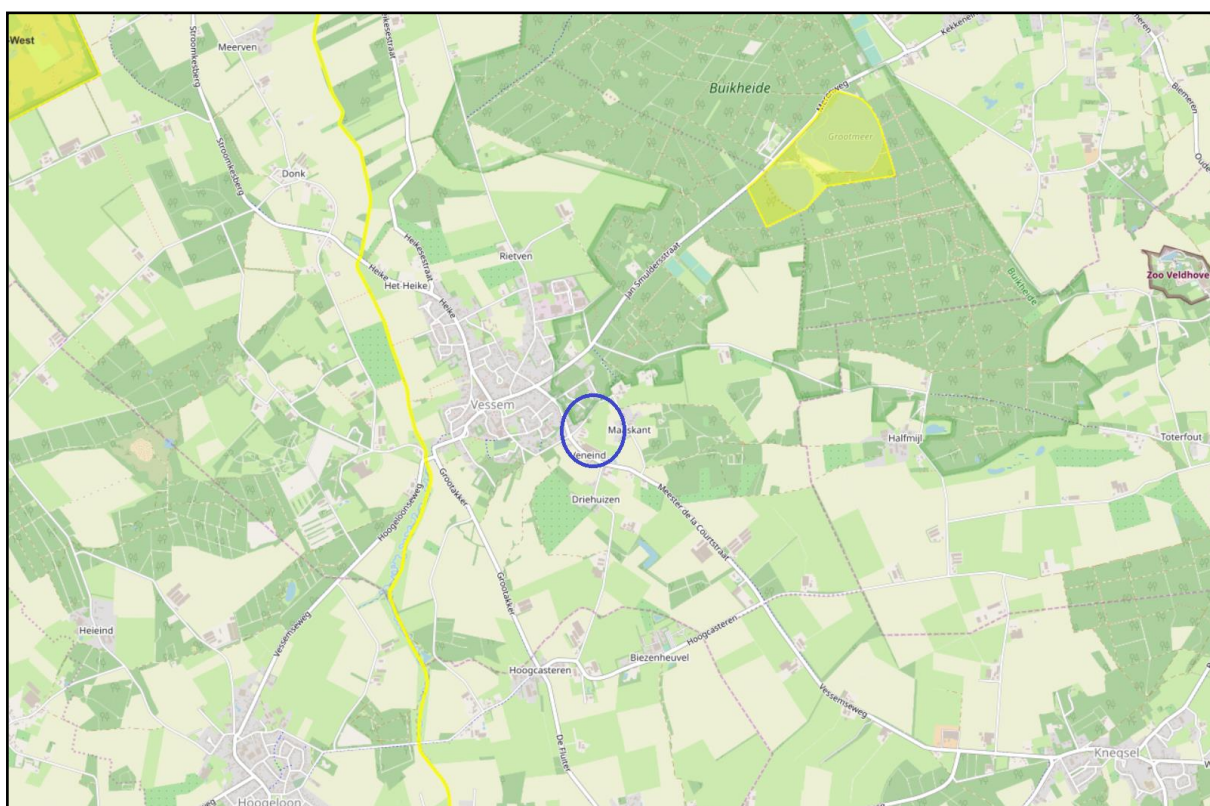
Het plangebied wordt mogelijk benut door gewone pad en bruine kikker als landbiotoop. Gewone pad en bruine kikker behoren tot de 'Vrijgestelde soorten' waarvoor bij ruimtelijke ontwikkeling vrijstelling geldt. Echter de zorgplicht is altijd van kracht.

6. GEBIEDSBESCHERMING

6.1 Natura 2000

Op het kaartje met beschermde Natura 2000- gebieden op de website van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit is te zien dat de dichtstbijzijnde Natura 2000- gebieden liggen op een afstand van ruim 1 kilometer ten westen en op ca. 2 kilometer ten noordoosten van het plangebied. Het betreffen resp. de beek 'Kleine Beerze' en de heidevennen 'Groot en Klein meer', beide behorend tot natura 2000-gebied 'Kempenland- West'.

De middenloop van de Kleine Beerze, evenals enkele andere laaglandbeken die tussen de heideterreinen van Kempenland- West stromen, bevatten de grootste populatie drijvende waterweegbree (*Luronium natans*) in ons land. Het Groot en Klein meer betreft voormalige heidevennen gelegen in bosgebied Buikheide dat ooit als productiebos werd aangeplant. Deze vennen zijn niet verzuurd, ze vallen regelmatig droog en bevatten een bijzondere plantengroei.



Figuur 3. Ligging plangebied (blauwe cirkel) t.o.v. Natura 2000- gebieden (geel).

Bron: www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/googlemapszoek2.aspx

Ten aanzien van Natura 2000-gebieden dient er o.a. zekerheid geboden te worden betreffende het niet optreden van een verslechtering van de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten.

Stikstofdepositie

Het plangebied is momenteel in agrarisch gebruik. Bemesting van landbouwgrond is een belangrijke bron van stikstofdepositie. Door de realisatie van het woningbouwproject zal het huidige gebruik met regelmatige bemesting geheel wegvallen. De werkzaamheden voor de woningbouw zullen leiden tot een tijdelijke toename in stikstofdepositie (projecteffect). De nieuwe woningen dienen gebouwd te worden naar de nieuwste energie- en uitstooteisen waardoor de woningen zeer energie zuinig zullen

zijn. In de nieuwe situatie zal er sprake zijn van toename in stikstofdepositie door extra wegverkeer als gevolg van de woningbouw. Dit is niet berekend, maar verwacht wordt dat de huidige depositie door stevige bemesting zodanig verminderd, dat gevolgen van extra verkeersbewegingen in de nieuwe situatie te verwaarlozen zijn. Naar verwachting zal door het vervallen van de landbouwfunctie, de stikstofdepositie nabij het plangebied aanzienlijk zal afnemen. De kans op negatieve effecten op Natura 2000-gebied Kempenland -West als gevolg van de beoogde ontwikkeling is redelijkerwijs uit te sluiten.

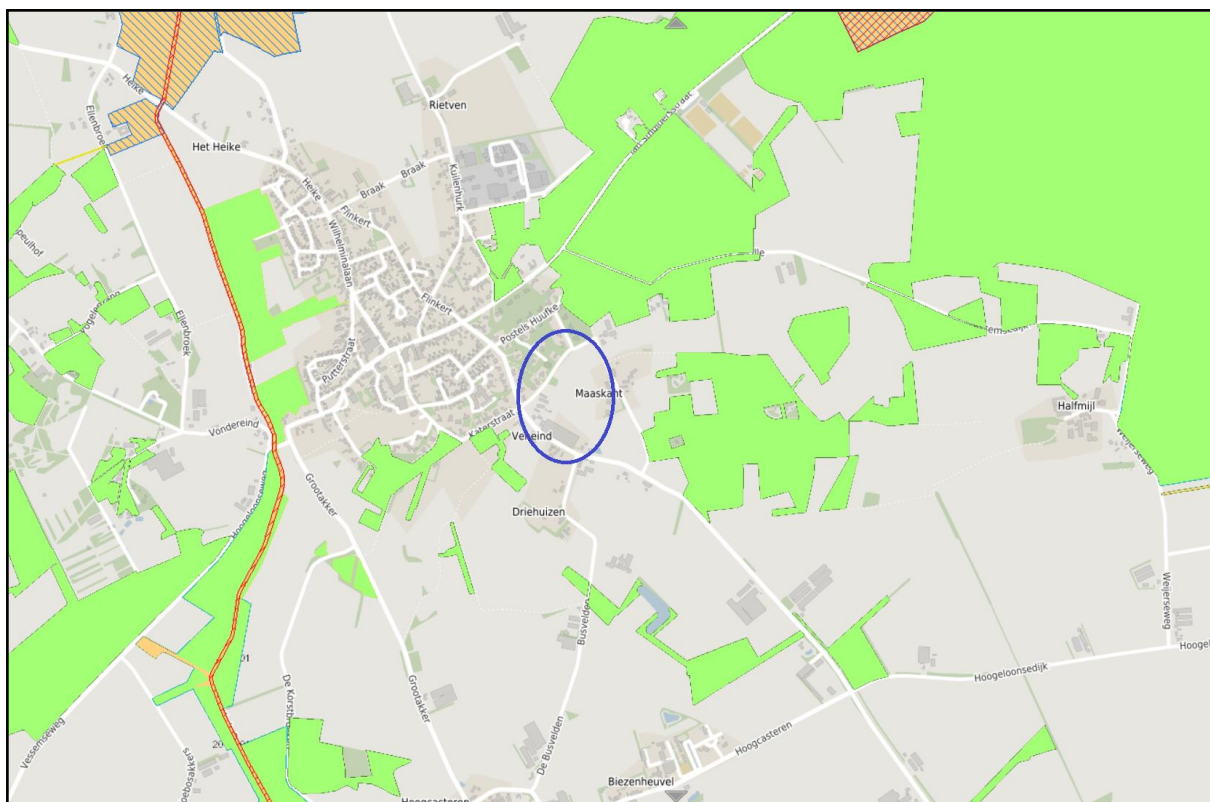
Natura 2000- overige effecten (licht, geluid, trillingen)

Voor de beoogde ontwikkeling wordt niet geheid, de bouwwerkzaamheden zijn qua ordergrootte voor trillingen en geluid laag, en vergelijkbaar met huidig landbouwkundig gebruik.

Gelet op de aard en omvang van de beoogde ontwikkeling, effectbereik van de ingreep en afstand t.o.v. het Natura 2000-gebied, zijn negatieve effecten op Natura 2000-gebieden door overige effecten uit te sluiten. In onderhavig geval is een voortoets niet aan de orde.

6.2 Natuurnetwerk Brabant / Ecologische Hoofdstructuur

Op het kaartje van het Natuurbeheerplan van de provincie Brabant is te zien dat de dichtstbijzijnde gebieden die zijn begrensd als Natuurnetwerk Brabant liggen op ca. 100 meter ten zuidwesten en 80 meter ten noorden van het plangebied. Het betreffen beide droge bospercelen met productiefunctie aangeduid met beheertype N16.03



Figuur 4. Ligging plangebied (blauwe cirkel) t.o.v. Natuurnetwerk Brabant (lichtgroen).

Bron: <http://kaartbank.brabant.nl/viewer/app/natuurbeheerplan/>

In of in de directe nabijheid van een NNB-gebied geldt het 'Nee, tenzij' principe. In principe zijn geen ontwikkelingen toegestaan die de 'wezenlijke kenmerken of waarden' aantasten.

Het plangebied ligt niet in, of in de directe nabijheid van een NNB-gebied. De beoogde woningbouwplannen zullen niet tot aantasting van wezenlijke kenmerken of waarden van de omliggende NNB-gebieden.

Het nieuwe bestemmingsplan bevat de nodige voorwaarden om een goede landschappelijke inpassing te verzekeren. Zo worden in het nieuwe plan landschapselementen toegevoegd en versterkt, welke een bijdrage leveren aan een ruimtelijke kwaliteitswinst en de biodiversiteit ter plaatse.

6.4 Houtopstanden

Het aspect Houtopstanden is niet van toepassing. Er worden geen bomen gekapt die vallen onder artikel 4.3 van de Wet natuurbescherming.

7. **SAMENVATTING EN CONCLUSIE** (Toetsing aan de Wet natuurbescherming)

BESCHERMDE SOORTEN

Vogels beschermd op grond van de Vogelrichtlijn art. 3.1 Wnb

Categorie 1-4 vaste verblijfplaatsen in bomen en gebouwen

In het plangebied zijn geen vogels met jaarrond beschermde nesten in bomen aangetroffen.

Op de zolder van een te slopen koeienstal op het Postels Huufke zijn braakballen en krijtsporen van een kerkuil aangetroffen. Het betreft geen broedplaats maar een roestplek /rustplaats van een kerkuil. Met de vernietiging van de roestplaats dient een alternatieve roestplaats te worden gerealiseerd op een gunstige locatie in de omgeving. Door een lokale uilendeskundige is aangegeven dat voldoende roestplaatsen en ongebruikte nestkasten in de omgeving beschikbaar zijn. De realisatie van een alternatieve roestplaats is niet noodzakelijk.

Vaste rust- en verblijfplaatsen categorie 5

In het plangebied zijn een aantal vogels uit deze categorie waargenomen.

Mogelijk verdwijnt nestgelegenheid met de herontwikkeling. Categorie 5- soorten zijn voornamelijk hollenbroeders die voldoende alternatief broedhabitat vinden in de bosrijke aangrenzende woonwijk ten noordwesten van het plangebied.

Overige vogelrichtlijnsoorten

Het plangebied biedt broedgelegenheid voor overige algemene vogelrichtlijnsoorten waarvan het nest alleen gedurende de broedperiode beschermd is. Met de realisatie van de woonwijk zullen groenstructuren worden verwijderd, welke met de landschappelijke inpassing van het bouwplan wederom worden aangevuld. De variatie aan inheems groen met foerageer- en broedgelegenheid voor een groot aantal bos- en struweelvogels blijft gehandhaafd in het nieuwe plan.

Overtreding van verbodsbepalingen beschermingsregime Vogelrichtlijn § 3.1 Wnb is niet aan de orde.

Europees beschermde soorten op grond van de Habitatrichtlijn art. 3.2 Wnb

Vogels

Tijdens het veldbezoek zijn geen vogels aangetroffen die vallen onder het beschermingsregime van de Europese Habitatrichtlijn.

Vleermuizen

Vlieg- en foerageerroutes

In het plangebied zelf zijn geen aaneengesloten lijnvormige (groen)structuren aanwezig die mogelijk benut worden als belangrijke vlieg- en foerageerroute. Het plangebied vormt geschikt foerageergebied voor vleermuizen. Tijdens de bouwwerkzaamheden zullen foerageermogelijkheden tijdelijk verminderen. Er zijn voldoende alternatieven van goede kwaliteit in de directe omgeving van de bosrijke woonwijk. In het nieuwe plan worden landschappelijke elementen met inheems groen en water aangelegd. Hierdoor zullen de foerageermogelijkheden toenemen.

Verblijfplaatsen

Geschikte holtebomen waarin zich verblijfplaatsen kunnen bevinden, ontbreken in het plangebied.

Vaste rust- en verblijfplaatsen voor vleermuizen in de te slopen bebouwing kunnen worden uitgesloten door de bouwvallige staat, de bouwstijl en de gebruikte materialen. De bedrijfswoning op de locatie Mr. de la Courtstraat biedt potenties voor vleermuisverblijfplaatsen. De woning blijft in de huidige vorm gehandhaafd. Overtreding van verbodsbepalingen beschermingsregime Habitatrichtlijn § 3.2 Wnb is niet aan de orde.

Nationaal beschermde Andere soorten art. 3.3 Wnb

Steenmarter

Op de zolder van de te slopen werden een aantal latrines van de steenmarter aangetroffen. Gezien de uitwerpselen verblijft de steenmarter regelmatig op de zolder. Een nader onderzoek naar gebruik van het plangebied door steenmarter wordt aanbevolen. (Dit kan gelijktijdig met het nader onderzoek naar kleine marterachtigen).

Kleine marterachtigen

Het plangebied vormt geschikt leefgebied voor kleine marterachtigen als bunzing, wezel en hermelijn. Mogelijk gaan vaste rust- en voortplantingsplaatsen verloren met de beoogde herontwikkeling. Een nader onderzoek naar kleine marterachtigen volgens de 'Handreiking kleine marters in relatie tot soortenbescherming' wordt aanbevolen. (Voor de werkwijze zie blz. 30).

Alpenwatersalamander

Het is niet uit te sluiten dat de in de omgeving voorkomende Alpenwatersalamander overwintert in het plangebied. Er kan worden gewerkt volgens de Gedragscode flora en fauna voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting van de Vereniging Stadswerk Nederland. Dit betekent dat de werkzaamheden plaats dienen te vinden buiten de kwetsbare rustperiode op het land. De kwetsbare periode ligt globaal tussen 1 november en 15 maart.

Vrijgestelde soorten

Tijdens het veldbezoek zijn graafsporen van konijn uit deze categorie aangetroffen.

Er worden nog enkele soorten verwacht uit deze categorie die gebruik maken van het plangebied zoals gewone pad, bruine kikker, egel en enkele algemene muizensoorten. Voor deze soorten geldt wel vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkeling, maar de algemene zorgplicht is altijd van kracht.

BESCHERMDE GEBIEDEN

Natura 2000- gebieden

Het dichtstbij gelegen Natura 2000- gebied liggen op een afstand van ruim 1 kilometer ten westen en op ca. 2 kilometer ten noordoosten van het plangebied. Het betreffen resp. de beek 'Kleine Beerze' en de heidevennen 'Groot en Klein meer', beide behorend tot natura 2000-gebied 'Kempenland-West'. Negatieve effecten m.b.t. stikstofdepositie en overige effecten zoals trillingen, geluid en licht worden niet verwacht. Ondanks dat geen effecten worden verwacht, kan ten behoeve van de feitelijke rekenkundige onderbouwing, door de provincie wenselijk worden geacht een Aeriusberekening uit te voeren.

Natuurnetwerk Brabant

Het plangebied ligt niet in of nabij een NNB-gebied. Het dichtst bijzijnde gebieden die zijn begrensd als Natuurnetwerk Brabant liggen op ca. 100 meter van het plangebied. Met de beoogde realisatie van het woningbouwplan is geen sprake van aantasting van 'wezenlijke waarden en kenmerken' van het NNB-gebied.

Overzicht samenvatting (soort)groepen, mogelijke effecten en vervolgactie.

Soortgroep	Bescherming	Functie plangebied	Mogelijk effect	Ontheffing nodig	Te nemen maatregelen/ vervolg
Vogels algemeen (nest niet jaarrond beschermd)	§3.1 Wnb	Foerageer- en broedgebied	Ja	Nee, op voorwaarde uitvoeren maatregelen	Verwijderen bomen/ struiken buiten het broedseizoen (broedseizoen globaal half maart t/m half juli) of als vooraf door een ter zake deskundige is vastgesteld dat geen broedgeval aanwezig is
Kerkuil (nest jaarrond beschermd)	§3.1 Wnb	Roestplaats en foerageergebied	Ja	Nee, op voorwaarde uitvoeren maatregel	Verbetering voedselmogelijkheden door beheer en inrichting gericht op het duurzaam aantrekkelijk maken van het gebied voor veel muizen Beperk verlichting
Grondgebonden zoogdieren algemeen	§ 3.3 Wnb	Leef- en foerageergebied		Nee, algehele vrijstelling	Zorgplicht. Bijv. Grondgebonden zoogdieren de gelegenheid geven om te vluchten of zich te verplaatsen naar een schuilplaats buiten het bereik van de werkzaamheden
Steenmarter	§3.3 Wnb	Vaste rust- en verblijfplaats (en)	Ja	Mogelijk	Nader onderzoek gebruik plangebied door steenmarter. Gunstigste periode: mrt – sept.
Kleine marterachtigen: wezel-hermelijn-bunzing	§3.3 Wnb	Leefgebied en mogelijk vaste rust- en verblijfplaatsen	Ja	Mogelijk	Nader onderzoek gebruik plangebied door kleine marterachtigen. Gunstigste periode: mrt – sept.
Vleermuizen	§3.2 Wnb	Foerageergebied	Ja	Nee, op voorwaarde uitvoeren maatregelen	Zorgplicht: Lichtverstoring voorkomen door werkzaamheden zoveel mogelijk overdag uit te voeren en verlichting alleen daar richten waar het noodzakelijk is
Amfibieën algemeen	§3.3 Wnb	Landhabitat	Ja	Nee, algehele vrijstelling	Zorgplicht. Bijv. een week voor aanvang werkzaamheden alle vegetatie kort afmaaien
Alpenwatersalamander	§ 3.3 Wnb	Landhabitat	Ja	Nee, op voorwaarde uitvoeren maatregel	Puin- steen, hout- en takkenhopen niet verwijderen tussen nov- half maart. Werkzaamheden plannen buiten kwetsbare periode

8. AANBEVELINGEN

Nader onderzoek steenmarter en kleine marterachtigen

Een nader onderzoek naar verblijfsfuncties voor de steenmarter en kleine marterachtigen wordt aanbevolen.

Werkwijze nader onderzoek marterachtigen

Het nader steenmarter en kleine marteronderzoek wordt uitgevoerd conform de 'Handreiking kleine marters in relatie tot soortenbescherming'.

Bij dit nader onderzoek worden in de meest geschikte periode minimaal 6 weken cameravallen, marterboxen en/ of sporenbuizen geplaatst. Als uit het nader onderzoek blijkt dat rust- of voortplantingsplaatsen verloren gaan, worden mitigerende maatregelen voorgesteld zoals werken buiten de kwetsbare periode, aanpassen van de werkwijze of verbetering van habitat. Deze maatregelen worden opgenomen in een mitigatieplan/ projectplan. Deze is bruikbaar bij een eventuele ontheffingsaanvraag of handavingsverzoek om aan te tonen dat rekening wordt gehouden met de soorten en geen negatieve effecten optreden.

Meest geschikte onderzoeksperiode steenmarter en kleine marterachtigen

De meest geschikte periode voor het marteronderzoek ligt in de actieve periode van maart tot en met augustus, worden de eenheden minimaal zes weken in het gebied geplaatst. Buiten de actieve periode, met minder trefkans, worden de eenheden verdubbeld en minimaal twaalf weken geplaatst.

Vogels algemeen

Gedurende de werkzaamheden moet rekening gehouden worden met broedende vogels. Het broedseizoen loopt globaal van half maart tot half juli. Echter voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd in het kader van de Wnb. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode. Verstoring van broedgevallen dient te worden voorkomen. Voor de in het plangebied te verwachten vogelsoorten kan dit plaatsvinden door werkzaamheden buiten de broedperiode van aanwezige soorten uit te voeren, of wanneer vooraf door een terzake deskundige is vastgesteld dat geen broedende vogels aanwezig zijn. Op deze wijze worden negatieve effecten ten aanzien van broedende vogels voorkomen.

Een alternatief is om de werkzaamheden op te starten voordat het broedseizoen aanvangt (februari), en de werkzaamheden te continueren zonder bouwstop. Dit zal voorkomen dat vogels tot broeden komen in de directe omgeving.

Kerkuil

Zorgen voor verbetering van de voedselmogelijkheden door beheer en inrichting gericht op het duurzaam aantrekkelijk maken van het gebied voor veel muizen. Voorbeelden hiervan zijn:

- extensief maaibeheer van grazige (brede) bermen
- zomen laten ontstaan op overgang van gras- of bouwland naar houtwallen en heggen
- zorgen voor ruige en grazige terreinen
- zorgen voor 3 tot 5 meter brede grasranden in agrarisch gebied
- zorgen voor kruidenrijke akkerranden
- kleinschalige maatregelen nemen, zoals de aanleg van zomergraanakkers
- aanbrengen van takkenhopen of houtstapels
- aanbrengen van muizenruiters die aantrekkelijk worden gemaakt met graan
- aanleg van een fruitboomgaardje en aanplant van inheemse bes- nootdragende struiken

Tips voor beperking verlichting

Aanbevolen wordt om de verlichting in het gehele plangebied tot een minimum te beperken. Verlichting zorgt voor verstoring van uilen, maar ook andere soorten zoals vleermuizen. De effecten van de verlichting kunnen op een aantal manieren worden beperkt. Hieronder een overzicht van de mogelijke maatregelen. De keuze voor een maatregel zal afhankelijk zijn van de situatie en moet per geval worden bepaald. In veel gevallen zal een combinatie van een aantal maatregelen de beste uitkomst geven. Enkele veel gebruikte methoden om de effecten van lichthinder te beperken zijn:

- niet uitstralende armaturen
- lagere armaturen (dan zijn er wel meer nodig)
- verlichting met een lagere lichtintensiteit
- plaatsen van afschermende beplanting
- voorkom verlichting van boomkronen
- tijdelijke verlichting (slechts een deel van de nacht aan) en alleen op plekken waar het echt nodig is.

Natuurinclusief bouwen

Duurzaamheid is meer dan energiebesparing. Bijvoorbeeld ook behoud en ontwikkeling van biodiversiteit. Met eenvoudige voorzieningen aan gebouwen, zoals architectonische aanpassingen aan het ontwerp of het aanpassen van een werkwijze of de te gebruiken materialen, kan veel bereikt worden voor de biodiversiteit en leefbaarheid in het dorp of stad. (En tegen relatief lage kosten). Er zijn veel technische voorzieningen mogelijk in de vorm van inbouwkasten voor broedende vogels of voor vleermuizen. Bij de nieuwbouw kan rekening worden gehouden met huismussen door vogelvides te plaatsen (o.a. te vinden op monier.nl) in plaats van vogelschroot. Of inbouwneststenen voor de in de omgeving verblijvende gierzwaluwen. Ook door slim om te gaan met verlichting kunnen veel negatieve effecten op dieren zoals vleermuizen en uilen worden voorkomen. Over dit zogenaamde natuur-inclusief bouwen is veel te vinden op internet.

<https://www.vogelbescherming.nl/actueel/bericht/natuurinclusief-bouwen-het-nieuwe-normaal>
<https://www.zoogdiervereniging.nl/sites/default/files/imce/nieuweweb/Zoogdiersoorten/Vleermuizen%20algemeen/downloads/Brochure%20Vleermuisvriendelijk%20Bouwen%20282%29.pdf>

Hieronder een paar praktijkvoorbeelden: Links een ingebouwde vleermuiskast, midden de inbouw van neststenen voor gierzwaluwen, rechts een voorbeeld van vogelvide onder de eerste rij pannen.



9. GERAADPLEEGDE BRONNEN

Literatuur

- Broekhuizen, S., K. Spoelstra. J.N.M.Thissen, K.J. Canters & J.C. Buys 2016. Atlas van de Nederlandse zoogdieren.
- Creemers, R.M.C.& J.J.C.W. van Delft 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland.
- Handreiking Kleine Marters in relatie tot soortenbescherming. 11 oktober 2017. Sander Bouwens, Zoogdierverseniging en provincie Noord- Brabant.
- Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen. Ministerie van Economische Zaken, versie december 2016.
- SOVON broedvogelonderzoek Nederland 2018. Vogelatlas van Nederland. Broedvogels, wintervogels en 40 jaar verandering.
- Veldgids Vleermuizen van Europa, Christian Dietz & Andreas Kiefer 2017.
- Vleermuizen en planologie, Cursusdictaat november 2014. Zoogdierverseniging.
- Wet natuurbescherming, 16 december 2015, gepubliceerd Staatscourant 19 januari 2016.

Internetsites

- www.brabant.nl
- <https://www.brabant.nl/-/media>
- www.eersel.nl
- www.ravon.nl
- www.ruimtelijkeplannen.nl
- www.stadswerk.nl/GedragcodeRuimtelijkeOntwikkelingenInrichting
- www.verspreidingsatlas.nl
- www.bij12.nl/assets/BIJ12-2017-011-Kennisdocument-Kerkuil-1.0.pdf
- www.quickscanhulp.nl

BIJLAGE 1 BESCHERMDE SOORTEN VOGELRICHTLIJN

Onder dit beschermingsregime vallen de Europees beschermde soorten als bedoeld in art 3.1 van de Wnb.

Vogels met vaste verblijfplaatsen

De Vogelrichtlijn onderscheidt de volgende categorieën beschermde vaste verblijfplaatsen:

Nesten van vogelsoorten van categorie 1 t/m 4 zijn jaarrond beschermd, de nesten van soorten in categorie 5 zijn beschermd als er onvoldoende alternatieven zijn.

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.
5. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Soortgroep	Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Bescherming
Vogels	steenuil	Athene noctua	Categorie 1
Vogels	gierzwaluw	Apus apus	Categorie 2
Vogels	huismus	Passer domesticus	Categorie 2
Vogels	roek	Corvus frugilegus	Categorie 2
Vogels	grote gele kwikstaart	Motacilla cinerea	Categorie 3
Vogels	kerkuil	Tyto alba	Categorie 3
Vogels	oehoe	Bubo bubo	Categorie 3
Vogels	ooievaar	Ciconia ciconia	Categorie 3
Vogels	slechtvalk	Falco peregrinus	Categorie 3
Vogels	boomvalk	Falco subbuteo	Categorie 4
Vogels	buizerd	Buteo buteo	Categorie 4
Vogels	havik	Accipiter gentilis	Categorie 4
Vogels	ransuil	Asio otus	Categorie 4
Vogels	sperwer	Accipiter nisus	Categorie 4
Vogels	wespendief	Pernis apivorus	Categorie 4
Vogels	zwarte wouw	Milvus migrans	Categorie 4
Vogels	blauwe reiger	Ardea cinerea	Categorie 5
Vogels	boerenzwaluw	Hirundo rustica	Categorie 5

Vogels	bonte vliegenvanger	Ficedula hypoleuca	Categorie 5
Vogels	boomklever	Sitta europaea	Categorie 5
Vogels	boomkruiper	Certhia brachydactyla	Categorie 5
Vogels	bosuil	Strix aluco	Categorie 5
Vogels	brilduiker	Bucephala clangula	Categorie 5
Vogels	draaihals	Jynx torquilla	Categorie 5
Vogels	eidereend	Somateria mollissima	Categorie 5
Vogels	ekster	Pica pica	Categorie 5
Vogels	gekraagde roodstaart	Phoenicurus phoenicurus	Categorie 5
Vogels	glanskop	Parus palustris	Categorie 5
Vogels	grauwe vliegenvanger	Muscicapa striata	Categorie 5
Vogels	groene specht	Picus viridis	Categorie 5
Vogels	grote bonte specht	Dendrocopos major	Categorie 5
Vogels	hop	Upupa epops	Categorie 5
Vogels	huiszwaluw	Delichon urbicum	Categorie 5
Vogels	ijsvogel	Alcedo atthis	Categorie 5
Vogels	kleine bonte specht	Dendrocopos minor	Categorie 5
Vogels	kleine vliegenvanger	Ficedula parva	Categorie 5
Vogels	koolmees	Parus major	Categorie 5
Vogels	kortsnavelboomkruiper	Certhia familiaris macrodactyla	Categorie 5
Vogels	oeverzwaluw	Riparia riparia	Categorie 5
Vogels	pimpelmees	Parus caeruleus	Categorie 5
Vogels	raaf	Corvus corax	Categorie 5
Vogels	ruigpootuil	Aegolius funereus	Categorie 5
Vogels	spreeuw	Sturnus vulgaris	Categorie 5
Vogels	tapuit	Oenanthe oenanthe	Categorie 5
Vogels	torenvalk	Falco tinnunculus	Categorie 5
Vogels	zeearend	Haliaeetus albicilla	Categorie 5
Vogels	zwarte kraai	Corvus corone	Categorie 5
Vogels	zwarte mees	Periparus ater	Categorie 5
Vogels	zwarte roodstaart	Phoenicurus ochruros	Categorie 5
Vogels	zwarte specht	Dryocopus martius	Categorie 5

BIJLAGE 2 BESCHERMDE SOORTEN HABITATRICHTLIJN

(NIET VOGELS) Onder dit beschermingsregime vallen de Europees beschermde soorten bedoeld in art. 3.5 van de Wnb.

Soortgroep	Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Bescherming
Sporenplanten-bladmossen	geel schorpioenmos	<i>Hamatocaulis vernicosus</i>	Bern I
Sporenplanten-bladmossen	tonghaarmuts	<i>Orthotrichum rogeri</i>	Bern I
Sporenplanten-varens	kleine vlotvaren	<i>Salvinia natans</i>	Bern I
Zaadplanten	liggende raket	<i>Sisymbrium supinum</i>	Bern I
Zaadplanten	drijvende waterweegbree	<i>Luronium natans</i>	Bern I, HR IV
Zaadplanten	groenknolorchis	<i>Liparis loeselii</i>	Bern I, HR IV
Zaadplanten	kruipend moerasscherm	<i>Apium repens</i>	Bern I, HR IV
Zaadplanten	zomerschroeforchis	<i>Spiranthes aestivalis</i>	Bern I, HR IV
Insecten-dagvlinders	moerasparelmoervlinder	<i>Euphydryas aurinia</i> ssp. <i>aurinia</i>	Bern II
Insecten-haften	oeveraas	<i>Palingenia longicauda</i>	Bern II
Insecten-libellen	mercuurwaterjuffer	<i>Coenagrion mercuriale</i> ssp. <i>mercuriale</i>	Bern II
Zoogdieren-zeezoogdieren	walrus	<i>Odobenus rosmarus</i> ssp. <i>rosmarus</i>	Bern II
Reptielen	dikkopschildpad	<i>Caretta caretta</i>	Bern II, Bon I, HR IV
Reptielen	kemp's zeeschildpad	<i>Lepidochelys kempii</i>	Bern II, Bon I, HR IV
Reptielen	lederschildpad	<i>Dermochelys coriacea</i>	Bern II, Bon I, HR IV
Reptielen	soepschildpad	<i>Chelonia mydas</i>	Bern II, Bon I, HR IV
Zoogdieren-zeezoogdieren	bulrug	<i>Megaptera novaeangliae</i>	Bern II, Bon I, HR IV
Zoogdieren-zeezoogdieren	gewone vinvis	<i>Balaenoptera physalus</i>	Bern II, Bon I, HR IV
Amfibiën	boomkikker	<i>Hyla arborea</i> ssp. <i>arborea</i>	Bern II, HR IV
Amfibiën	geelbuikvuurpad	<i>Bombina variegata</i> ssp. <i>variegata</i>	Bern II, HR IV
Amfibiën	heikikker	<i>Rana arvalis</i> ssp. <i>arvalis</i>	Bern II, HR IV
Amfibiën	kamsalamander	<i>Triturus cristatus</i>	Bern II, HR IV
Amfibiën	knoflookpad	<i>Pelobates fuscus</i> ssp. <i>fuscus</i>	Bern II, HR IV
Amfibiën	rugstreeppad	<i>Bufo calamita</i>	Bern II, HR IV
Amfibiën	vroedmeesterpad	<i>Alytes obstetricans</i> ssp. <i>obstetricans</i>	Bern II, HR IV
Insecten-dagvlinders	apollovlinder	<i>Parnassius apollo</i>	Bern II, HR IV

Insecten-dagvlinders	boszandoog	Lopinga achine	Bern II, HR IV
Insecten-dagvlinders	donker pimperlblauwtje	Maculinea nausithous	Bern II, HR IV
Insecten-dagvlinders	grote vuurvliinder	Lycaena dispar ssp. batava	Bern II, HR IV
Insecten-dagvlinders	pimperlblauwtje	Maculinea teleius	Bern II, HR IV
Insecten-dagvlinders	tijmblauwtje	Maculinea arion	Bern II, HR IV
Insecten-dagvlinders	zilverstreephooibeestje	Coenonympha hero	Bern II, HR IV
Insecten-kevers	brede geelrandwaterroofkever	Dytiscus latissimus	Bern II, HR IV
Insecten-kevers	gestreepte waterroofkever	Graphoderus bilineatus	Bern II, HR IV
Insecten-kevers	juchtleerkever	Osmoderma eremita	Bern II, HR IV
Insecten-kevers	vermiljoenkever	Cucujus cinnaberinus	Bern II, HR IV
Insecten-libellen	bronslibel	Oxygastra curtisii	Bern II, HR IV
Insecten-libellen	gaffellibel	Ophiogomphus cecilia	Bern II, HR IV
Insecten-libellen	gevlekte witsnuitlibel	Leucorrhinia pectoralis	Bern II, HR IV
Insecten-libellen	groene glazenmaker	Aeshna viridis	Bern II, HR IV
Insecten-libellen	noordse winterjuffer	Sympecma annulata ssp. braueri	Bern II, HR IV
Insecten-libellen	oostelijke witsnuitlibel	Leucorrhinia albifrons	Bern II, HR IV
Insecten-libellen	rivierrombout	Gomphus flavipes ssp. flavipes	Bern II, HR IV
Insecten-libellen	sierlijke witsnuitlibel	Leucorrhinia caudalis	Bern II, HR IV
Insecten-nachtvinders	teunisbloempijlstaart	Proserpinus proserpina	Bern II, HR IV
Reptielen	gladde slang	Coronella austriaca ssp. austriaca	Bern II, HR IV
Reptielen	muurhagedis	Podarcis muralis ssp. brongniardii	Bern II, HR IV
Reptielen	zandhagedis	Lacerta agilis ssp. agilis	Bern II, HR IV
Vissen	steur	Acipenser sturio	Bern II, HR IV
Zoogdieren- landzoogdieren	hamster	Cricetus cricetus ssp. canescens	Bern II, HR IV
Zoogdieren- landzoogdieren	otter	Lutra lutra ssp. lutra	Bern II, HR IV
Zoogdieren- vleermuizen	baardvleermuis	Myotis mystacinus ssp. mystacinus	Bern II, HR IV
Zoogdieren- vleermuizen	bechsteins vleermuis	Myotis bechsteini	Bern II, HR IV
Zoogdieren- vleermuizen	bosvleermuis	Nyctalus leisleri ssp. leisleri	Bern II, HR IV
Zoogdieren- vleermuizen	brandts vleermuis	Myotis brandti ssp. brandti	Bern II, HR IV
Zoogdieren- vleermuizen	franjestaat	Myotis nattereri	Bern II, HR IV
Zoogdieren- vleermuizen	gewone grootoorvleermuis	Plecotus auritus ssp. auritus	Bern II, HR IV
Zoogdieren-	grijze grootoorvleermuis	Plecotus austriacus ssp. austriacus	Bern II, HR IV

vleermuizen			
Zoogdieren- vleermuizen	grote hoefijzerneus	Rhinolophus ferrumequinum ssp. ferrumequinum	Bern II, HR IV
Zoogdieren- vleermuizen	grote rosse vleermuis	Nyctalus lasiopterus	Bern II, HR IV
Zoogdieren- vleermuizen	ingekorven vleermuis	Myotis emarginatus ssp. emarginatus	Bern II, HR IV
Zoogdieren- vleermuizen	kleine dwergvleermuis	Pipistrellus pygmaeus	Bern II, HR IV
Zoogdieren- vleermuizen	kleine hoefijzerneus	Rhinolophus hipposideros ssp. hipposideros	Bern II, HR IV
Zoogdieren- vleermuizen	laatvlieger	Eptesicus serotinus ssp. serotinus	Bern II, HR IV
Zoogdieren- vleermuizen	meervleermuis	Myotis dasycneme	Bern II, HR IV
Zoogdieren- vleermuizen	mopsvleermuis	Barbastella barbastellus	Bern II, HR IV
Zoogdieren- vleermuizen	noordse vleermuis	Eptesicus nilssoni ssp. nilssoni	Bern II, HR IV
Zoogdieren- vleermuizen	rosse vleermuis	Nyctalus noctula ssp. noctula	Bern II, HR IV
Zoogdieren- vleermuizen	ruige dwergvleermuis	Pipistrellus nathusii	Bern II, HR IV
Zoogdieren- vleermuizen	tweekleurige vleermuis	Vespertilio murinus ssp. murinus	Bern II, HR IV
Zoogdieren- vleermuizen	vale vleermuis	Myotis myotis ssp. myotis	Bern II, HR IV
Zoogdieren- vleermuizen	watervleermuis	Myotis daubentoni ssp. daubentoni	Bern II, HR IV
Zoogdieren- zeezoogdieren	bruinvis	Phocoena phocoena ssp. phocoena	Bern II, HR IV
Zoogdieren- zeezoogdieren	dwergpotvis	Kogia breviceps	Bern II, HR IV
Zoogdieren- zeezoogdieren	gestreepte dolfijn	Stenella coeruleoalba	Bern II, HR IV
Zoogdieren- zeezoogdieren	gewone dolfijn	Delphinus delphis	Bern II, HR IV
Zoogdieren- zeezoogdieren	gewone spitsdolfijn	Mesoplodon bidens	Bern II, HR IV
Zoogdieren- zeezoogdieren	grijze dolfijn	Grampus griseus	Bern II, HR IV
Zoogdieren- zeezoogdieren	kleine zwaardwalvis	Pseudorca crassidens	Bern II, HR IV
Zoogdieren- zeezoogdieren	narwal	Monodon monoceros	Bern II, HR IV
Zoogdieren- zeezoogdieren	orca	Orcinus orca	Bern II, HR IV

Zoogdieren-zeezoogdieren	tuimelaar	Tursiops truncatus ssp. truncatus	Bern II, HR IV
Zoogdieren-zeezoogdieren	witflankdolfijn	Lagenorhynchus acutus	Bern II, HR IV
Zoogdieren-zeezoogdieren	witsnuitdolfijn	Lagenorhynchus albirostris	Bern II, HR IV
Zoogdieren-zeezoogdieren	noordse vinvis	Balaenoptera borealis	Bon I, HR IV
Zoogdieren-zeezoogdieren	potvis	Physeter catodon	Bon I, HR IV
Amfibiën	poelkikker	Pelophylax lessonae	HR IV
Vissen	houting	Coregonus oxyrinchus	HR IV
Weekdieren	bataafse stroommossel	Unio crassus	HR IV
Weekdieren	platte schijfhoren	Anisus vorticulus	HR IV
Zoogdieren-landzoogdieren	bever	Castor fiber ssp. albicus	HR IV
Zoogdieren-landzoogdieren	hazelmuis	Muscardinus avellanarius	HR IV
Zoogdieren-landzoogdieren	lynx	Lynx lynx ssp. lynx	HR IV
Zoogdieren-landzoogdieren	noordse woelmuis	Microtus oeconomus ssp. arenicola	HR IV
Zoogdieren-landzoogdieren	wilde kat	Felis silvestris ssp. silvestris	HR IV
Zoogdieren-landzoogdieren	wolf	Canis lupus lupus	HR IV
Zoogdieren-vleermuizen	gewone dwergvleermuis	Pipistrellus pipistrellus	HR IV
Zoogdieren-zeezoogdieren	butskop	Hyperoodon ampullatus	HR IV
Zoogdieren-zeezoogdieren	dwergvinvis	Balaenoptera acutorostrata	HR IV
Zoogdieren-zeezoogdieren	griend	Globicephala melas	HR IV
Zoogdieren-zeezoogdieren	spitsdolfijn van gray	Mesoplodon grayi	HR IV
Zoogdieren-zeezoogdieren	witte dolfijn	Delphinapterus leucas	HR IV

BIJLAGE 3 BESCHERMDE SOORTEN PROVINCIE NOORD- BRABANT 'ANDERE SOORTEN'

Onder dit beschermingsregime vallen de nationaal beschermde soorten als bedoeld in artikel 3.10 van de Wnb.

Soortgroep	Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Bescherming
Amfibiëen	alpenwatersalamander	Mesotriton alpestris	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Amfibiëen	vinpootsalamander	Lissotriton helveticus	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Amfibiëen	vuursalamander	Salamandra salamandra	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Insecten-dagvlinders	aardbeivlinder	Pyrgus malvae	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Insecten-dagvlinders	bosparemoervlinder	Melitaea athalia	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Insecten-dagvlinders	bruin dikkopje	Erynnis tages	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Insecten-dagvlinders	bruine eikenpage	Satyrium ilicis	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Insecten-dagvlinders	duinparemoervlinder	Argynnis niobe	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Insecten-dagvlinders	gentiaanblauwtje	Maculinea alcon	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Insecten-dagvlinders	grote paremoervlinder	Argynnis aglaja	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Insecten-dagvlinders	grote vos	Nymphalis polychloros	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Insecten-dagvlinders	grote weerschijnvlinder	Apatura iris)	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Insecten-dagvlinders	iepenpage	Satyrium w-album	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Insecten-dagvlinders	kleine heivlinder	Hipparchia statilinus	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Insecten-dagvlinders	kleine ijsvogelvlinder	Limenitis camilla	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Insecten-dagvlinders	kommavlinder	Hesperia comma	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Insecten-dagvlinders	sleedoornpage	Thecla betulae	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Insecten-dagvlinders	spiegeldikkopje	Heteropterus morpheus	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Insecten-dagvlinders	veenbesblauwtje	Plebejus optilete	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Insecten-dagvlinders	veenbosparemoervlinder	Boloria aquilonaris	Andere soorten (bijlage A van de wet)

Insecten-dagvlinders	veenhouibeestje	Coenonympha tullia	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Insecten-dagvlinders	veldparelmoervlinder	Melitaea cinxia	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Insecten-dagvlinders	zilveren maan	Boloria selene	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Insecten-kevers	vliegend hert	Lucanus cervus	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Insecten-libellen	beekrombout	Gomphus vulgatissimus	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Insecten-libellen	bosbeekjuffer	Calopteryx virgo	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Insecten-libellen	donkere waterjuffer	Coenagrion armatum	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Insecten-libellen	gevlekte glanslibel	Somatochlora flavomaculata	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Insecten-libellen	gewone bronlibel	Cordulegaster boltonii	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Insecten-libellen	hoogveenglanslibel	Somatochlora arctica	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Insecten-libellen	kempense heidelibel	Sympetrum depressiusculum	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Insecten-libellen	speerwaterjuffer	Coenagrion hastulatum	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Kreeftachtigen	europese rivierkreeft	Astacus astacus	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Reptielen	adder	Vipera berus ssp. berus	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Reptielen	hazelworm	Anguis fragilis	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Reptielen	levendbarende hagedis	Zootoca vivipara	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Reptielen	ringslang	Natrix natrix	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Vissen	beekdonderpad	Cottus rhenanus	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Vissen	beekprik	Lampetra planeri	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Vissen	elrits	Phoxinus phoxinus	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Vissen	gestippelde alver	Alburnoides bipunctatus	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Vissen	grote modderkruiper	Misgurnus fossilis	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Vissen	kwabaal	Lota lota	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Zoogdieren-	boommarter	Martes martes	Andere soorten (bijlage A van de wet)

landzoogdieren			van de wet)
Zoogdieren-landzoogdieren	bunzing	<i>Mustela putorius</i>	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Zoogdieren-landzoogdieren	damhert	<i>Dama dama</i>	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Zoogdieren-landzoogdieren	das	<i>Meles meles</i>	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Zoogdieren-landzoogdieren	edelhert	<i>Cervus elaphus</i>	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Zoogdieren-landzoogdieren	eekhoorn	<i>Sciurus vulgaris</i>	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Zoogdieren-landzoogdieren	eikelmuis	<i>Eliomys quercinus</i>	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Zoogdieren-landzoogdieren	grote bosmuis	<i>Apodemus flavicollis</i>	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Zoogdieren-landzoogdieren	hermelijn	<i>Mustela erminea</i>	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Zoogdieren-landzoogdieren	molmuis	<i>Arvicola scherman</i>	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Zoogdieren-landzoogdieren	steenmarter	<i>Martes foina</i>	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Zoogdieren-landzoogdieren	veldspitsmuis	<i>Crocidura leucodon</i>	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Zoogdieren-landzoogdieren	wezel	<i>Mustela nivalis</i>	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Zoogdieren-landzoogdieren	waterspitsmuis	<i>Neomys fodiens</i>	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Zoogdieren-zeezoogdieren	gewone zeehond	<i>Phoca vitulina</i>	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Zoogdieren-zeezoogdieren	grijze zeehond	<i>Halichoerus grypus</i>	Andere soorten (bijlage A van de wet)
Sporenplanten-varens	blaasvaren	<i>Cystopteris fragilis</i>	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Sporenplanten-varens	groensteel	<i>Asplenium viride</i>	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Sporenplanten-varens	schubvaren	<i>Ceterach officinarum</i>	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	akkerboterbloem	<i>Ranunculus arvensis</i>	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	akkerdoornzaad	<i>Torilis arvensis</i>	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	akkerogentroost	<i>Odontites vernus</i> subsp. <i>vernus</i>	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	beklierde ogentroost	<i>Euphrasia rostkoviana</i>	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	berggamander	<i>Teucrium montanum</i>	Andere soorten (bijlage B van de wet)

Zaadplanten	bergnachtorchis	Platanthera montana	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	blauw guichelheil	Anagallis arvensis subsp. foemina	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	bokkenorchis	Himantoglossum hircinum	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	bosboterbloem	Ranunculus polyanthemus subsp. nemorosus	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	bosdravik	Bromopsis ramosa subsp. benekenii	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	brave hendrik	Chenopodium bonus-henricus	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	brede wolfsmelk	Euphorbia platyphyllos	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	breed wollegras	Eriophorum latifolium	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	bruinrode wespenorchis	Epipactis atrorubens	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	dennenorchis	Goodyera repens	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	dreps	Bromus secalinus	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	echte gamander	Teucrium chamaedrys subsp. germanicum	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	franjegentiaan	Gentianella ciliata	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	geelgroene wespenorchis	Epipactis muelleri	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	geplooid vrouwenmantel	Alchemilla subcrenata	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	getande veldsla	Valerianella dentata	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	gevlekt zonneroosje	Tuberaria guttata	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	glad biggenkruid	Hypochaeris glabra	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	gladde zegge	Carex laevigata	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	groene nachtorchis	Coeloglossum viride	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	groot spiegelklokje	Legousia speculum-veneris	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	grote bosaardbei	Fragaria moschata	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	grote leeuwenklauw	Aphanes arvensis	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	honingorchis	Herminium monorchis	Andere soorten (bijlage B van de wet)

			van de wet)
Zaadplanten	kalkboterbloem	Ranunculus polyanthemos subsp. polyanthemoides	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	kalketrip	Centaurea calcitrapa	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	karthuiseranjer	Dianthus carthusianorum	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	karwijselie	Selinum carvifolia	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	kleine ereprijs	Veronica verna	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	kleine schorseneer	Scorzonera humilis	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	kleine wolfsmelk	Euphorbia exigua	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	kluwenklokje	Campanula glomerata	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	knollathyrus	Lathyrus linifolius	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	knolspirea	Filipendula vulgaris	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	korensla	Arnoseris minima	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	kranskarwij	Carum verticillatum	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	kruiptijm	Thymus praecox	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	lange zonnedauw	Drosera longifolia	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	liggende ereprijs	Veronica prostrata	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	moerasgamander	Teucrium scordium	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	muurbloem	Erysimum cheiri	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	naakte lathyrus	Lathyrus aphaca	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	naaldenkervel	Scandix pecten-veneris	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	pijlscheefkelk	Arabis hirsuta subsp. sagittata	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	roggelelie	Lilium bulbiferum subsp. croceum	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	rood peperboompje	Daphne mezereum	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	rozenkransje	Antennaria dioica	Andere soorten (bijlage B van de wet)

Zaadplanten	ruw parelzaad	Lithospermum arvense	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	scherpkruid	Asperugo procumbens	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	schubzegge	Carex lepidocarpa	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	smalle raai	Galeopsis angustifolia	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	spits havikskruid	Hieracium lactucella	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	steenbraam	Rubus saxatilis	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	stijve wolfsmelk	Euphorbia stricta	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	stofzaad	Monotropa hypopitys	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	tengere distel	Carduus tenuiflorus	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	tengere veldmuur	Minuartia hybrida	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	trosgamander	Teucrium botrys	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	veenbloembies	Scheuchzeria palustris	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	vliegenorchis	Ophrys insectifera	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	vroege ereprijs	Veronica praecox	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	wilde averuit	Artemisia campestris subsp. campestris	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	wilde ridderspoor	Consolida regalis	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	wilde weit	Melampyrum arvense	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	wolfskers	Atropa bella-donna	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	zandwolfsmelk	Euphorbia seguieriana	Andere soorten (bijlage B van de wet)
Zaadplanten	zinkviooltje	Viola lutea subsp. calaminaria	Andere soorten (bijlage B van de wet)

BIJLAGE 4 VRIJGESTELDE SOORTEN

In afwijking van de verboden in artikel 3.10, eerste lid, van de Wet is het toegestaan de onderstaande soorten te vangen en de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van deze soorten opzettelijk te beschadigen of te vernielen wanneer er geen andere bevredigende oplossing bestaat. De vrijstelling is van kracht wanneer de handeling verband houdt met de volgende activiteiten:

- de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
- bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
- bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied.

Soortgroep	Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
Amfibiën	bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>
Amfibiën	gewone pad	<i>Bufo bufo</i>
Amfibiën	kleine watersalamander	<i>Lissotriton vulgaris</i>
Amfibiën	meerkikker	<i>Pelophylax ridibundus</i>
Amfibiën	middelste groene kikker/bastaard kikker	<i>Pelophylax kl. esculentus</i>
Zoogdieren-landzoogdieren	aardmuis	<i>Microtus agrestis</i>
Zoogdieren-landzoogdieren	bosmuis	<i>Apodemus sylvaticus</i>
Zoogdieren-landzoogdieren	dwergmuis	<i>Micromys minutus</i>
Zoogdieren-landzoogdieren	dwergpspitsmuis	<i>Sorex minutus</i>
Zoogdieren-landzoogdieren	egel	<i>Erinaceus europeus</i>
Zoogdieren-landzoogdieren	gewone bosspitsmuis	<i>Sorex araneus</i>
Zoogdieren-landzoogdieren	haas	<i>Lepus europeus</i>
Zoogdieren-landzoogdieren	huisspitsmuis	<i>Crocidura russula</i>
Zoogdieren-landzoogdieren	konijn	<i>Oryctolagus cuniculus</i>
Zoogdieren-landzoogdieren	ondergrondse woelmuis	<i>Pitymys subterraneus</i>
Zoogdieren-landzoogdieren	ree	<i>Capreolus capreolus</i>
Zoogdieren-landzoogdieren	rosse woelmuis	<i>Clethrionomys glareolus</i>
Zoogdieren-landzoogdieren	tweekleurige bosspitsmuis	<i>Sorex coronatus</i>
Zoogdieren-landzoogdieren	veldmuis	<i>Microtus arvalis</i>
Zoogdieren-landzoogdieren	vos	<i>Vulpes vulpes</i>
Zoogdieren-landzoogdieren	wild zwijn	<i>Sus scrofa</i>
Zoogdieren-landzoogdieren	woelrat	<i>Arvicola terrestris</i>